

VILNIAUS BALSAS

Nr. 144 (505)

1941 metai

Birželio 22 d.

Sekmadienis

KAINA 15 kp.

Treti metai

MO KRONIKA

TSRS Liaudies Komisarų Taryba paskyrė staklių statybos liaudies komisaro pavaduotojais drg. drg. Petrosjanecą A. M. (pirmuoju pavaduotoju), Zamogilnąją P. G., Komziną I. V. ir Židkovą P. M. (kadru reikalais).

TSRS Liaudies Komisarų Taryba patvirtino Staklių Statybos

Liaudies Komisarų kolegiją, pirmininkaujama liaudies komisaro drg. Jefremovo A. I., šios sudėties: drg. drg. Petrosjanecas A. M., Zamogilnaja P. G., Komzinas I. V., Židkovas P. N., Ribkinas A. P., Fominas S. J., Viatkinas A. E. ir Taraničevs P. F.

Tinkamai praplėsti „Sojuzutil“ veiklą

Mūsų respublikoje pilnu tempu plėčiama plataus vartojimo prekių gamyba iš vietinės žaliavos. Tarybų valdžia deda visas pastangas, kad tos prekės būtų aukštos kokybės ir vis labiau prieinamesnės darbo žmonėms. Šiam uždaviniui įvykdyti ipareigoti yra tarybiniai fabrikai bei įmonės, kurioms turi padėti respublikinės „Sojuzutil“ kontoros. Jų pagrindinis uždavinys rūpintis tinkamai sunaudoti liekinį.

„Sojuzutil“ šioje srityje nors ir per trumpą laiką, tačiau jau nemaža nuveikė. Štai, respublikinės „Sojuzutil“ kontoros per š. m. penkis mėnesius supirko juodo metalo laužo 1.283.117 kg. ir pardavė įvairioms pramonės įmonėms 742.747 kg. juodo metalo laužo. Spalvotojo metalo surinkta 71.617 kg., stiklo laužo 165.088 kg., butelių 470.867 kg., taip pat ne mažai surinkta įvairios utilinės medžiagos, kaip: gumos, liekinių, pakelių, skudurų, makulatūros ir kt. Šie skaičiai ryškiai vaizduoja, kad „Sojuzutil“ kontoros yra davusios vietinės pramonės įmonėms medžiagos — liekinių, kurie be tinkamos apsaugos, niekieno nepastebėti, būtų buvę sunaikinti.

Nors „Sojuzutil“ kontoros jau nemaža padarė, tačiau ligšiolinėje jų veikloje dar galima pastebėti ir nesklaidumą bei trūkumą. Visų pirma, „Sojuzutil“ kontoros turėtų labiau organizuotai surinkinėti bei supirkinėti utilines medžiagas. Šiam darbui ypač plati dirva Tarybų Lietuvos miestuose ir miesteliuose, kur dažnai kiemų kampuose galima aptikti besimėtančių konservų dėžučių, butelių, skardos liekinių ir kt. Tokiais atvejais „Sojuzutil“ kontoros 100% utilinės medžiagos rinkimui bus bejėgės, jeigu jos nesuorganizuos planingo utilinių medžiagų surinkimo bei pirkimo. Čia nesunkus darbas. Kiekviename didesniame kieme atskiroje vietoje „Sojuzutil“ kontoros, susitarusios su namų valdytojais, turėtų įtaisyti specialias utilinei medžiagai rinkti dėzes. Tuomet duotojo namo gyventojams nebūtų reikalo utilines medžiagas naikinti arba kur nors patvorin bei į kampa numesti, kad jas kamsargiai sušlavę išmestų į atšalvą dėzes.

Jeigu buržuaziniiais laikais į utilinių medžiagų rinkimą bei supirkimą buvo žiūrima pro pirštus, tai žinoma.

Tarybų Lietuvoje šis reikalas turi būti pastatytas tinkamoje plotmėje. Reikia gerai atsiminti, kad tinkamas utilinių medžiagų išnaudojimas duoda valstybei milijonus rublių pajamų. Jeigu per penkis mėnesius surinkta ir supirka 1.283.117 kg. juodojo metalo, tai kiek šitokio metalo perdirbimas iš žaliavos sunaudotų kuro, darbo jėgos ir transporto išlaidų. Planingiau pravedus utilinių medžiagų rinkimą bei supirkimą, per tą patį laikotarpį žymiai daugiau būtų buvę surinkta juodojo metalo ir kt. utilinės medžiagos.

Kiekvienas darbo žmogus turėtų padėti „Sojuzutil“ kontoroms, nes kiekvienoje šeimoje, pas kiekvieną pilietį daugiau ar mažiau susirenka utilinės medžiagos, kurią dažniausia, nieko negalvodamas, sunaikina. Nereikalingas popieris sudeginamas, skudurai, vielos, metalo, stiklo liekiniai išmetami į šiukšlių dėzes. Paskiriems piliečiams kartais sunku būtų krauti utilinę medžiagą į kokią nors vietą ir vėliau nešti ją į „Sojuzutil“ kontorą arba laukti, kol pastarosios atsiųs žmones jų atsiimti.

„Sojuzutil“ kontoros ligi šiolei nedaug padarė minimiems trūkumams pašalinti. Specialių utilinėms medžiagoms dėžių įtaisymas yra aktualiausias dienos klausimas. Utilinėms medžiagoms didesniuose kiemuose dėžių įtaisymas pareikalaus išlaidų, bet neabejotina, kad šios išlaidos po mėnesio kito išsilygins, kai į dėzes sistemingai bus metamos visos utilinės medžiagos. Šiuo būdu ateityje „Sojuzutil“ kontoros gali surinkti žymiai daugiau utilinės medžiagos, negu ligšiolėi.

Mūsų respublikoje tinkamas utilinės medžiagos surinkimas išimtinai pareina nuo „Sojuzutil“ kontorų iniciatyvos. Reikia tikėtis, kad pastaroji artimiausiu laiku pašalins visus savo veiklos nesklaidymus, duodama pigios ir geros medžiagos tarybinėms pramonės įmonėms ir fabrikams.

Daba, kai fabrikai ir įmonės visomis išgalėmis stengiasi pagaminti kuo daugiausia plataus vartojimo prekių, tai „Sojuzutil“ kontoros, suorganizavusios planingą utilinių medžiagų rinkimą, žymiai palengvina įspildyti vietinės pramonės gaminių planą ir prisidės prie tų gaminių savikainos sumažinimo.

ŠIANDIEN FGA MOKINIAI — RYTOJ TARYBINIAI SPECIALISTAI. Foto: LLKJS (Viskindas).

Greičiau baigti karvių neturėjimo likvidavimą

Nuo pat pirmųjų tarybų valdžios įvedimo Lietuvoje dienų tarybinė vyriausybė ir komunistų partija nenuilstamai rūpinasi darbo valstiečiais. Amžinam ir nemokamam naudojimuisi jiems perduotas egzistencijos pagrindas — žemė. Visi Lietuvos TSR darbo valstiečiai buvo atleisti nuo didžiulių mokesčių, nuo dar nesumokėtų mokesčių ir baudų 40 milijonų rublių sumai. Vargingiesiems valstiečiams ir kumečiams — naujakuriams ūkio inventoriui išgyti paskirta 18 mil. rublių.

18.905 kumečiai ir bežemiai valstiečiai pirmą kartą savo gyvenime pradėjo dirbti žemę. Rūpindamos jais, partija ir vyriausybė priėmė nutarimą, kad kiekvienas turėtų po karvę. Tam tikslui paskirta 4.597.000 rublių ilgalaikio kredito.

Tam dideliame ir garbingame uždaviniui įgyvendinti partinės, tarybinės ir visuomeninės organizacijos mūsų respublikos apskrityse ir valsčiuose atliko didelį darbą. Iki birželio 5 d. gavo karves 11.463

ūkiai, arba 73,8% visų ūkių, neturinčių karvių. Pirmąją vietą, karvių neturėjimą likviduojant, užima dabar Marijampolės apskritis, kur karves gavo 99,3% karvių neturinčių valstiečių (1.105 žm.); Ukmergės apskrityje tas uždavinys įvykdytas 97,4%, Šakių — 97%, Vilkaviškio — 96,3%, Kėdainių — 95,1%, Šiaulių — 94,5% ir Kauno — 92,5%.

Tačiau respublikoje yra ir tokių apskričių, kur karvių neturėjimas likviduojamas neleistinai silpnai. Pavyzdžiui, Švenčionių apskrityje iš 263 karvių neturinčių valstiečių aprūpinti karvėmis vos 4. Netoli tenuėjo Zarasų ir Alytaus apskritys, kur karvėmis aprūpinta truputį daugiau kaip 17% karvių neturinčių ūkių.

Svarbiausioji šio uždavinio lėto vykdymo priežastis tose apskrityse yra nepatenkinamas masinis aiškinamasis darbas gyventojų tarpe, nepažinimas konkrečių apskrities sąlygų ir ypač karvių neturinčių ūkių sąlygų. Atskiri ūkiai neėmė karvių ir neužsirašė

jų išgyti dėl pašarų stokos. Dabar tati nėra priežastis, kuri trukdytų visų ūkių aprūpinimą karvėmis. Pievos ir ganyklos nusiklojo puikiu, žaliu kilimu. Vietinėms organizacijoms būtinai reikia rimčiau imtis to svarbiausio uždavinio sprendimo, ir mes sugebėsime per artimiausias 1—2 savaites aprūpinti karvėmis visus ūkius.

B. Leonas - Pušinis,
Lietuvos TSR Žemės Ūkio
Liaudies Komisaras

PRANEŠIMAS

Birželio 23 d. 19 val. didžiojoje Profsąjungų salėje (Didžioji 66) bus skaitoma paskaita lenkų kalba profsąjungų ir ūkio aktyvui, tema: „Išnaudojimas įrengimo priemonių pramonės įmonėse“. Paskaitą skaitys drg. Dmitrijevas.

LKP(b) Vilniaus Miesto Komiteto Agitacijos ir Propagandos Skyrius.

Užsėta 91.300.000 hektarų vasarajumi

Tarybų Sąjungos dirvoje iki birželio 15 dienos buvo užsėta 91.300 tūkst. hektarų vasarajumi — 97,4% plano. Įkandin pietinių rajonų baigia sėją centriniai ir rytiniai šalies rajonai. Birželio trečiąjį penktadienį atliko planą Kazachijos ir Gudijos TSR, Čuvačių ATSR ir Sverdlovsko sritis.

Gerai pavesti pavasario laukų darbai Lieuvos, Latvijos ir Estijos TSR. Visose tose respublikose vasarajaus sėjos planas buvo praktas.

Ukrainoje vasarajumi užsėta daugiau kaip 15 milijonų hektarų dirvų. Respublikos kolektyviniai ūkiai jau atliko planą.

Iki birželio mėnesio vidurio sėją buvo visiškai baigta 29 respublikose, kraštuose ir srityse. Sėją baigiama ir likusiuose Tarybų Sąjungos rajonuose. Šiuo metu plotai dar neapsėti Archangelsko, Čitinos ir Tulos srityse, kur lauko darbų pravedimą reikia pagreitinoti.

(T-E).

DARBO ŽMONIŲ VASAROS POILSIS

Darbas — viso mūsų gyvenimo pagrindas, socialistinės valstybės jėgos ir galingumo šaltinis. Tarybinė liaudis su didžiausiu entuziazmu dirba fabrikuose, gamyklose ir laukuose, šachtose ir geležinkeluose, įstaigose, mokslinių tyrinėjimų institutuose ir laboratorijose. Našiai, su atsidavimu dirbtį dieną po dienos tėvynės gerovei — tai aukščiausias įstatymas, tai tarybinių žmonių gyvenimo reikiamybė.

Norint gerai, produktyviai dirbti, reikia mokėti ir gerai ilsėtis. Tarybinėms žmonėms visiškam poilsiui teikiamos visos sąlygos. Teisė į poilsį yra kiekvieno darbo žmogaus nuosavybė, vienas iš didžiausių Stalino Konstitucijoje įrašytų tarybinės liaudies laimėjimų.

Prasidėjo vasara. Vasarviečių sezonas pilname įkarštyje. Sveatingai atidarė savo vartus kultūros ir poilsio parkai. Poilsio dienomis milijonai darbo žmonių išvažiuoja į užmiestį pailsėti gamtos prieglobstyje. Vasaros laikotarpiu labai efektingai gali ir turi būti panaudotos milžiniškos materialinės lėšos, kurios užtikrina darbo žmonių teisės į poilsį realizavimą. Čia kalbama apie platų tinklą sanatorių, poilsio namų, parkų, stadionų, klubų. Čia kalbama, kaip geriausiu būdu išnaudoti tiek šitas poilsio priemones, tiek visus mūsų šalies gamtos įvairumus ir turtus.

Rūpinimasis darbo žmonių vasaros poilsiu — tai, visų pirma, profesinių sąjungų reikalas. Mūsų profesinės sąjungos turi tikrai neišsemiamų galimų ko geriausiai suorganizuoti poilsį. Pakanka pasakyti, kad vien tik profsąjunginių klubų priskaitoma apie 6.000. Neteisinga ir neleistina yra tokia padėtis, kada daugelis klubų atgyja tik žiemą ir vasarą faktiškai savo veikimą nutraukia. Deja, tokia yra žymios klubų dalies praktika. Tuo tarpu vasarą sudaro labai palankias sąlygas klubų veikimui plėsti. Kiekvienas klubas ir kiekvienas jo ratelis turi tapti iniciatoriais poilsiui organizuoti. Tai liečia ne tik sporto

ir turizmo ratelius, bet ir visus kitus. Laikas ir meninės saviveiklos kolektyvams išieiti už klubo ribų. Ir choras, ir muzikos ratelis, ir šokėjai, ir bajaranistai — visi jie bus pageidaujami bet kurios ekskursijos ar sueigos. Jie ras ten ne mažiau atidžią auditoriją, negu žiūrovų salėje.

Vien tik prie profesinių sąjungų klubų priskaitoma daugiau kaip 2.000 sodų ir aikštelių, kurie turi būti nuolatinės klubų kolektyvų veiklos vietos. Nėra, greičiausiai, miestų kuriuose nebūtų nei sodo, nei parko. Pasirodyti parke prieš savo miesto darbo žmones — ar tai ne garbingas reikalas klubo kolektyvui?

Kultūros ir poilsio parkai virto beveik visų stambiųjų miestų nuosavybe. Jie patraukia kasdien milijonus žmonių. Padaryti parkus tikrai kultūringo poilsio židiniais. — dėkingiausias miestų tarybų uždavinys. Deja, daugelis vietinių tarybų vykdomųjų komitetų tenkinasi tik tuo, kad mieste yra parkas, o kas jame darosi — jie nesidomi. Dažnai parkuose nuobodu. parkai neįaukūs, blogai apšviesti, ir juose dažnai gerai jaučiasi tik chuliganai.

Neseniai buvo atidarytas miesto parkas Gorkyje. Tai galėtų būti didausmingas įvykis gorkiečiams. Tačiau kuo galėjo parkas patraukti lankytojus, jei jame nėra pramogų, nėra skaityklos, ir nėra tik vienas kioskas su vėsinančiais gėralais?! Nenuostabu,

kad parke tuščia. Arba, pavyzdžiui, Novosibirsko Gegužės Pirmosios ekveras. Tai — labai gražus miesto kampelis. Ten malonu pailsėti, bet... tik iki vakaro. Kaip tik cutemsta, skveras virsta chuliganų būrimosi vieta. Jie kimba prie vaikščiojančių, lauko ir gadinama medžius ir gėles. Novosibirsko milicija šitų išsijuosusių pramuštgalvių „pramogų“ nepastebi, o Novosibirsko miesto taryba nesusipranta, kad „kultūros židiniais“, kaip šokių aikštelė, alinė, restoranai — tai dar per maža darbo žmonių kultūriniam poilsiui.

Labai svarbu rūpintis įvairiomis besilisinčiųjų kategorijomis. Vieną domina patrauklios pramogos, kitas ieško tylaus kampelio, norėdamas paskaityti ir pailsėti. Tačiau patenkinti tik šiuos poreikalus — maža. Kultūros parkai yra skirti, be viso kito, tenkinti ir estetinius besilisinčiųjų poreikalus. Reikėtų paimti kaip taisyklę įtraukti į pasirodymų parkuose programos parengimą rašytojus, muzikantus, pedagogus, artistus. Nuo to parke bus įdomiau, kultūringiau, gyviau.

Niekas negali taip sugadinti poilsio, kaip blogas aptarnavimas. Ir geriausiai pasivaikščiojimas neteks viso savo žavumo, jei teks ilgai laukti tramvajaus, autobuso, stovėti eilėje, laukiant stiklo šalto vandens, ar laukti, kol bus laisvas staliukas restorane. Rūpestingas

miesto tarybos vykdomasis komitetas visa tai numatys, pašalins. Ir, tikrai, nebus nieko gėdinančio, jei miestų tarybų vykdomųjų komitetų posėdžių darbotvarkėse geresnio poilsio suorganizavimo klausimai bus keliami ne vieną kartą per metus, o taip dažnai, kaip to reikės. Yra teisėtas reikalavimas, kad miesto tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas poilsio dienos išvakarėse patikrintų, ar viskas padaryta tam, kad gyventojams būtų užtikrintos geriausios poilsio sąlygos.

Sunku, žinoma, išvardinti visas poilsio formas. „Kodėl, pavyzdžiui, — kalbėjo per VIII-tąjį VCPST plenumą drg. Švernikas, — gamyklos komitetas negali suorganizuoti darbininkų ekskursijos į užmiestį, susidedant iš pasivaikščiojimo, pirkimo užkandžių, vaisvandenių ir net alaus? Darbininkų ir tarnautojų materialinė padėtis griežtai pasikeitė, ir jie su malonumu dalyvaus tokiose priemonėse“.

Arba kodėl nesujungti ekskursijos su uogavimu, grybavimu, žvejyba? Nelaukti, kol žmonės užsirašys ekskursijai, o nueiti į bendrabutį ir ten surinkti 15—20 žmonių ir su jais išvykti į užmiestį.

Svarbu, kad profsąjunginės organizacijos, klubai, komjaunimas imtųsi karštai, aistringai darbo, ir pats gyvenimas parodytų jiems dešimtis poilsio formų.

Viena iš jų, kuri, kaip atrodė,

turi mūsų šalyje patogiausias sąlygas ko plačiausiai paplėsti, de- ja, nesusilaukia ypatingos profesinių ir sporto organizacijų meilės. Mes turime galvoje turizmą — tai naudingiausią poilsio formą. Iš tikrųjų, kas gali susilyginti su malonumu keliauti po nematytas, mūsų gražiosios tėvynės vietas, pažinti jos gamtą, jos miestus ir kaimus, jos tautas, kopti į kalnus, plaukioti upėmis, jūromis, ežerais, braidžioti giriomis ir laukais, praturtinant savo žinias, grūdinant savo kūną, valią? O štai profsąjungų turistinės ekskursinės organizacijos per visus praėjusius metus aptarnavo iš viso tik kelis šimtus tūkstančių turistų, iskaitant ir ekskursijas į užmiestį.

Bet kuris gamyklos komitetas, klubas, sporto organizacija gali tapti organizuojančiais turistinio judėjimo centrais. Reikia idiegti žmonėms keliavimo meilę, sukelti jų smalsumą, karštą domėjimąsi tėvynės pažinimu. Ar maža nežinomo savo krašte, srityje, net miesto rajone ir apylinkėse! Į tai, visų pirma, reikia atkreipti turistų dėmesį. Kiek maskviečių ar kije- viečių gražių savo miestų apylinkių nepažįsta? Ir kaip jie bus dėkingi tiems, kas padės jiems atlikti ekskursijas nežinomose vietose!

Visiems žinoma, kaip karštai myli tarybiniai žmonės kūno kultūrą ir sportą. Iš čia išplaukia tie didieji uždaviniai, kurie tenka kūno kultūros ir sporto reikalų komitetui ir jo organams vietos sportinėms organizacijoms ir komjaunimui, organizuojant darbo žmonių poilsį.

Partija ir vyriausybė rodo didžiausią rūpinimąsi darbo žmonių poilsiu. Tam tikslui tarybinė valstybė kasmet išleidžia milžiniškas lėšas. Svarbu yra tai, kad tie galimybės būtų ko efektingiausios išnaudoti. Gerai suorganizuoti darbo žmonių poilsį — reiškia prisidėti prie gyventojų sveikatos sustiprinimo, reiškia padėti žmonėms pasisemti naujų jėgų didelio našumo darbui.

(Iš „Pravdos“).

Mokiniai vasaros atostogų metu

Tarybinio mokinio pareiga — atostogas praleisti naudingai ir kultūringai. Mokiniams turi gerai pailsėti ir įgyti naujų jėgų tolimam darbui. Daug mokinių šiemet išvažiuos į pionierių stovyklas, kaimus ir kurortus, bet daugumas jų dar tebėra Vilniuje.

Vingto miško lankytojai kasdien mato daug jaunimo gimnastikos drabužiuose. Tai mokiniai laiko GTO bėgimo normas. Moksleiviai ruošėsi didžiajam komjaunimo krosniui. Vingio miške jie žaidžia futbolą, tinklinį ir kt. Sunkiau šiuo metu plaukiokams. Oras dar šaltas ir miesto ribose negalima maudytis. Maudytis galima Valakumpėje, Verkiuose, kur yra geri paplūdimiai ir kur įėjimas

nemokamas, bet ten toliau ir susisiekimas brangus. (Iš miesto centro autobusas kainuoja 60 kp.). Sunku ir su baidarėmis. Mokiniams gali gauti baidarę mokyklos prieplaukoje, bet čia kainos labai aukštos. Baidarė visai diena kaštuoja 4 Rb.

Mokyklos prieplaukoje kasdien mokosi irkluoti apie 30 mokinių. Būsimieji irklotojai su entuziazmu dirba. Be fizikūros pratimų ir varžybų mokiniai daug skaity. Miesto bibliotekose ir skaityklose dauguma lankytojų, tai mokiniai. Jie skaito laikraščius, žurnalus ir populiarias knygas. Čia reikia pastebėti, kad viešosios skaityklos Nr. 1 tarnautojai labai gerai ir kultūringai aptarnauja lankytojus, ir todėl čia

praleidžia keletą valandų kasdien daug mokinių.

Vilniaus kinuose paskutiniu metu laiku demonstruojamos geros filmos jaunimui. Jaunuoliai nori lankyti kinus. Šitai turi žinoti kinų direktoriai. Kontaktas tarp mokyklų ir mokinių nenutrauktas. Dabar mokiniai gauna mokyklose „Mopro“ bilietus. Komjaunimo kuopelės ir mokytojai organizuoja mokinių susirinkimus ir iškyvas.

Mokiniai neturi pamiršti turizmo. Jaunimas turi organizuoti savo atostogas taip, kad jos būtų praleidžiamos linksmai ir įdomiai.

I. Cunzeris

KAIP TVARKOSI TARYBŲ SAJUNGA?

Tarybų Sąjungos Aukščiausieji valstybinės valdžios ir valstybinės administracijos organai

Išaiškinsime tai pavyzdžiu. Paimkime kolektyvinius ūkius ir aptarnaujančias juos mašinas — traktorių stotis. Be bendro vadovavimo šioms įmonėms yra čia tokie uždaviniai, kaip aprūpinimas jas mašinomis, įrankiais, veislintais galvijais, rūšinėmis sėklomis, kreditais ir t. t. Visa tai turi būti vykdoma iš visos sąjunginio centro. Ryšium su tuo, kolektyvinių ūkių žemdirbystėje yra tiek vietinių ypatybių, kad praktinis operatyvinis vadovavimas jiems iš centro būtų netikslingas, ir tas vadovavimas pavedamas sąjunginių respublikų organams.

Tokiu būdu TSRS sąjunginių — respublikinių liaudies komisariatų steigimas yra atsiradęs dėl reikalingumo suderinti bendrą vadovavimą, kai kurioms ūkio šakoms iš visos sąjunginio centro su operatyviniu vadovavimu joms per aukščiausius sąjunginių respublikų organus.

Konstitucija buvo numatiusi dešimt TSRS sąjunginių — respublikinių liaudies komisariatų. Kartu su naujai įsteigtais ir patvirtintais iš viso pas mus yra keturiolika TSRS sąjunginių — respublikinių liaudies komisariatų: maisto pramonės, žuvų pramonės, mėsos ir pieno pramonės, lengvosios pramonės, tekstilės pramonės, miško pramonės, statybinės medžiagos pramonės, žemės ūkio, tarybinių grūdų ir gyvulininkystės ūkių, finansų, prekybos, vidaus reikalų, teisingumo aikatos apsaugos.

8. Komisijos ir Komitetai prie Liaudies Komisarų Tarybos.

Prie Liaudies Komisarų Tarybos yra keletas nuolatinių komisijų ir

komitetų, kurie kartu su liaudies komisariatais yra aukščiausieji TSRS valstybinio valdymo organai.

Viena svarbiausių komisijų vadinasi: Ekonominė Taryba prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos. Ekonominė Taryba turi plačias teises operatyvinio vadovavimo šalies ūkinio gyvenimo reikalu. Jos natarimai turi privalomą galią visiems Sąjungos liaudies komisariatams, sąjunginių respublikų vyriausybėms ir vietos tarybinėms organams. Ekonominė Taryboje pirmininkauja TSRS Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas. Ekonominės Tarybos nariais yra jo pavaduotojai ir Visasąjunginės Profesinių Sąjungų Centro Tarybos pirmininkas.

Be to, prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos įsteigta šešios ūkio tarybos: metalurgijos ir chemijos, ginklavimo pramonės, kuro ir elektros ūkio, plaušaus vartojimo prekių, žemės ūkio ir tiekimo.

Kiekviena ūkinė taryba praktiškai vadovauja visai liaudies komisariatų grupei ir svarbiausiomis įmonėmis prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos. Ūkinės tarybos leidžia potvarkius, privalomus liaudies komisariatams. Savo darbe šios tarybos remiasi Valstybine Plano Komisija prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos. Ūkinė taryba susidaro iš trijų — penkių narių, pirmininkaujant TSRS Liaudies Komisarų Tarybos pirmininko pavaduotojui. Ūkinė tarybų pirmininkai įeina į Ekonominės Tarybos sudėtį prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos.

Valstybinė Plano Komisija — Gosplan prie TSRS Liaudies Komisarų

Tarybos paruošia liaudies ūkio planus — penkmetinius, metinius, ketvertinius — ir pateikia juos peržiūrėti Liaudies Komisarų Tarybai. Valstybinė Plano Komisija pateikia savo nuomonę dėl planų, liaudies komisariatų ir sąjunginių respublikų sudarytu. Valstybinė Plano Komisija apdoroja atskirus socialistinio ūkio klausimus ir vadovauja liaudies ūkio apskaitos reikalui. VPK ypatingą dėmesį kreipia į liaudies ūkio planų vykdymą. VPK užtikrina taisyklingą santykių mūsų socialistinio liaudies ūkio įvairių šakų vystymesi. Valstybinės Plano Komisijos pirmininku yra vienas iš TSRS Liaudies Komisarų Tarybos pirmininko pavaduotojų. VPK turi savo įgaliotinius sąjunginės respublikose, kraštuose ir srityse.

Tarybinės Kontrolės Komisija, vykdydama nuolatinį patikrinimą, ar visos tarybinio ir ūkinio aparato grandys nuo viršaus iki apačios faktiškai atlieka svarbiausius vyriausybės sprendimus, 1940 m. rugsėjo mėn. performuota į Valstybinės Kontrolės Liaudies Komisariatą.

Gynybos Komitetas. Liaudies Komisarų Tarybos pirmininko pavaduotojo, Tarybų Sąjungos maršalo K. E. Vorosilovo vadovaujamas, rūpinasi šalies gynybos reikalais.

Komitetas aukštųjų mokyklų reikalams įsteigtas vadovauti visų šakų mokslinio darbininkų paruošimo reikalui, aukštųjų mokyklų veikimo kontrolei ir jų darbo pagerinimui.

Sudarymas prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos specialiu aukštųjų mokyklų, o taip pat meno, Stalino premijų, kinematografijos, radiofikacijos ir radiofonijos, fizikūros ir sporto komitetų rodo, kokį didelį dėmesį tarybinė vyriausybė skiria kultūros reikalams.

Be to, prie TSRS Liaudies Komisarų Tarybos dirba vyriausios val-

dybos įvairiems reikalams: Darbo Rezervų Vyriausioji Valdyba vadovauja kvalifikuotų darbo jėgų paruošimui ir paskirstymui pramonėje; Civilinio Oro Laivyno Vyriausioji Valdyba; Siaurės Jūros Kelių Vyriausioji Valdyba; Miškų Apsaugos ir Miškų Sodavimo Vyriausioji Valdyba ir kt.

9. TSRS Liaudies Komisarų Taryba ir buržuazinės vyriausybės.

Kaip matome, valstybinis valdymas mūsų šalyje vykdomas su pagalba labai didelio ir sudėtingo valstybinių organų tinklo.

Tarybinė vyriausybė ir jos organai turi uždavinį ne tik valdyti valstybę siaurąja šio žodžio prasme (kaip kad yra buržuazinėse šalyse), bet nepalyginti didesni uždavinį valdyti visą liaudies ūkį.

Kapitalistinėse šalyse ūkį tvarko privatiniai asmenys pelniui gauti. Ūkio pagrindas kapitalistinėse šalyse yra privatinė gamybos priemonių nuosavybė.

Mūsų šalyje ūkio įmonės sudaro valstybinę arba kooperatinę valstybinių ūkių socialistinę nuosavybę. Pas mus ūkis tvarkomas valstybės, visuomenės gerovei, darbo žmonių reikalams ir reikalavimams patenkinti. Visą mūsų šalies ūkinį gyvenimą nubrėžia ir nustato valstybinis liaudies ūkio planas, kurį paruošia ir vykdo vyriausybė. Štai kodėl mums reikalingas didelis ir sudėtingas valstybinio valdymo aukščiausių organų tinklas, kurio nėra nei vienoje kapitalistinėje valstybėje.

Savo uždaviniais ir pačia viso savo darbo esme mūsų tarybinė vyriausybė pagrindinai skiriasi nuo senosios Rusijos vyriausybės ir nuo visų buržuazinių vyriausybų.

Rusijoje valdymo valdžia pagal įstatymą priklausė visumoje carui,

faktiškai valdžia vykdė aukštesnieji ir žemesnieji administracijos organai, veikiantieji caro vardu. Rusijoje siaurąja žiauriausia valdininkų savvalė ir smurtas gyventojų atžvilgiu.

Ir visose buržuazinėse valstybėse valdžia sukoncentruota galingo valdininkiško aparato rankose. Marksinėje lygino šitą aparatą į pasibaisėtiną parazitą, apvyniojantį visą visuomenės kūną ir užkemsantį visas jo skylutes. O už šito aparato pečių stovi stambiausiu kapitalistų sąjungos — sindikatai, treštai, bankai, jie kaip tik ir yra tikrieji šalies šalininkai, ar būtų respublika ar monarchija.

Vadinamieji „demokratiniai“ buržuazinių šalių politiniai veikėjai įrodinėja, kad, esą, pas juos vyriausybės yra parlamentų kontroliuojamos. Tai melas ir apgavystė. Tikruju, kaip sako draugas Stalinas, nei vienoje kapitalistinėje šalyje vyriausybė negali būti sudaryta prieš stambiųjų piniginių tūžų valią. Pankanka tiems tik pamągti — ir ministreriai liečia iš savo vietų, kaip perkūno trenktį.

Buržuazinėse valstybėse vyriausybės stovi virš tautos, virš tautos atstovybės ir vykdo buržuazijos valią.

Nieko panašaus nėra Tarybų sąjungoje. Tarybinė vyriausybė Konstitucija suteikia labai plačias teises ir galiojimus visam Sąjungos gyvenimui valdyti ir vadovauti. Jos natarimai privalomi vykdyti visose Tarybų Sąjungoje. Šis autoritetas neginčijamas.

Ryšium su tuo tarybinė vyriausybė už visą savo veiklą yra atsakinga Sąjungos Aukščiausiajai Tarybai ir jos Prezidiumui.

Liaudies Komisarų Taryba yra Tarybų Sąjungos tautos valios, Aukščiausiosios Tarybos reiškiama, vykdytoja.

(B. d.)

ATGIMUSI LIAUDIS

MŪSŲ JAUNIMO KOLEKTYVUOSE

Zarasuose baigtas priėmimas į FGA mokyklą

Zarasuose priėmimas į FGA mokyklą jau baigtas. Iš paduotų 152 pareiškimų, priimta 120 mokinių. Visi įstojo savo noru.

Reikia pažymėti, kad Zarasų miesto vykdomojo komiteto pirmininkas drg. V. Paleckis ir medicinos komisija dirbo pavyzdinčiai ir priėmimo darbą užbaigė nustatytu laiku.

Zarasuose mokslas FGA prasidės liepos 1 d. Dabar baigiamos remontuoti mokyklai patalpos. Taip pat paruoštos patalpos bendrabučiui ir valgyklai.

V. J.

Susilaukėme gražių darbo rezultatų

Darbą mokykloje pradėjome šiemet kovo mėn. Visų mokinių, priimtųjų į Fabrikinio - Gamyklinio Apmokymo, tarpe buvo tik 8 komjaunuoliai, o mokyklos tarnautojų tarpe buvo 7 komjaunuoliai. Šioji penkiolikiukė ir ėmėsi iniciatyvos organizuoti pirmą komjaunimo organizaciją.

gausią biblioteką, kuria naudojami visi mūsų draugai. Biblioteka aprūpinta gausia tarybine literatūra. Ji daug padeda kursantams politiniame auklėjimosi darbe. Raudonuosiuose Kampeliuose įvestas kolektyvus laikraščių skaitymas, kuriam vadovauja geriausi komjaunuoliai.

Pirmame susirinkime mokyklos direktoriaus pavaduotojas drg. Rudavskis supažindino mus su komjaunimo uždaviniais. Išrinkta komjaunimo valdyba, kurion ėjo drg. Mechertas, Ganas ir aš kaip sekretorius.

Mūsų darbas duoda gerų rezultatų. Diena iš dienos stiprėja mūsų mokykloje disciplina ir keliama kursantų mokslo žinių lygis. Tikimės, kad mokslo metų pabaigoje mūsų darbo rezultatai dar labiau paaiškės ir mūsų komjaunimo eilės dar labiau pagausės. Fabrikinio - Gamyklinio Apmokymo kursantai, baigę mokslą ir nuėję dirbti savarankiškai, bus visiškai politiniai sąmoningi kiekviename darbe.

B. Malinauskas,

Fabrikinio - Gamyklinio Apmokymo Mokyklos Nr. 1 komjaunimo pirminės organizacijos sekretorius.

Pabradės komjaunimo veikla

Pabradės komjaunimas turi 120 narių, iš jų daugiau kaip pusė su komjaunimo liudijimais.

zultatų: 1.243 valstiečiai pasirašė 57.930 Rb. sumai ir 757 darbininkai ir tarnautojai pasirašė 135.205 Rb. sumai. Pabradės valsčius užėmė pirmą vietą Svencionėlių apskrityje, tuo būdu Pabradės komjaunimas laimėjo socialtynėse su Svencionėlių komjaunimu.

Darbai palengvinti Pabradės komjaunimas padalytas į tris pirm. org.: miesto, lėptipiūvės ir nepilnosios vidurinės mokyklos, kuri dabar dirba kartu su miestine pirm. organizacija.

Siuo metu komjaunimo valkomas organizuoja kaimo jaunimą ir stiprina pirmines organizacijas.

Pabradės komjaunimas aktyviai dalyvauja visuomeniniame darbe. Jis vadovauja savišvietos, sporto darbai ir jaunimo politiniam lavinimuisi.

Pabradės komjaunimas įtampiai veda propagandą už švaros palaikymą. Dar ne visi komjaunuoliai suprato švaros svarbą. Prie komjaunimo patalpų pilna sąšlavų. Žino apie jas sargas Rutkauskas ir klubo vedėjas komjaunimas Michnevičius, bet niekas iš jų neatkreipia į jas dėmesio.

Pabradės komjaunimas vadovavo meninei savišvietos olimpiadai ir dabar vadovauja komjaunimo krosui. Dalyvauti krose komjaunimas patraukė visus Pabradės ir Pabradės valsčiaus naujokus. Pabradės komjaunimas pasiryžo visu 100% dalyvauti komjaunimo krose. Reikia manyti, kad komjaunimas tai pasieks.

Rubinas Šparberis, Pabradė.

MOKINIŲ EKSKURSIJOS

Paskelbus trečiojo penkmečio paskolą, Pabradės komjaunimas iššaukė į socialtynes Svencionėlių komjaunimą. Pabradės komjaunuoliai važinėjo po kaimus ir paaiškino valsčiams skirtumą tarp kapitalistinių kraštų ir Tarybų Sąjungos paskolų. Per kelias dienas beveik visi Pabradės ir Pabradės valsčiaus darbininkai, tarnautojai ir valstiečiai pasirašė paskolą. Pasiekta tokių re-

Liepos mėnesį iš Lietuvos TSR į broliškas respublikas išvyksta mokiniai. Viena jų grupė aplankys Visasąjunginę Žemės Ūkio parodą Maskvoje, dalyvaus fizkultūrininkų parade. Kita mokinių grupė išvyks į Krimą, kur mokiniai susipažins su Simferopolio, Gurzufo, Jaltos ir kitų Krimo vietovių žymybėmis. (Elta)

kitų žemės ūkio specialistų. Pasėlių plotai, lyginant su 1913 metais, išaugo 49,3%. Kasmet kyla derlingumas. Daugiau kaip 300 kolektyvinių ūkių metai po metų gauna po šimtą ir daugiau pūdų grūdų iš hektaro. Auga ir visuomeninė gyvulininkystė, pradeda plisti sodininkystė ir žvejyba.

nių ūkių klubai, 16 rajoninių socialistinės kultūros namų, 53 kaimų bibliotekos, 253 pirkios - skaityklos, 2 valstybiniai teatrai (rusų ir marių), kolektyvinių ūkių teatras, filharmonija. Marių liaudis, praėityje neturėjusi alfabeto, dabar savo gimtąja kalba skaito marksizmo leninizmo klasikų raštus, didžiųjų žodžio menininkų - Puškino, Gorkio, Lermontovo, Tolstojaus, Majakovskio kūrinis.

Suklestėjo Marių liaudies kultūra, gerai pastatyti sveikatos apsaugos reikalai. Anksčiau visoje teritorijoje buvo tik 14 medicinos darbuotojų, o dabar - 228 gydytojai ir 1.256 žmonės vidurinio medicinos personalo. Pastatyta 14 naujų ligoninių ir eilė gydymo įstaigų.

Milžiniški laimėjimai, kurių pasiekė Marių ATSR darbo žmonės ūkinio ir kultūrinio vystymosi srityje, yra aiškus Lenino Stalino tautinės politikos triumfo įrodymas. Apsiginklavę istoriniais XVIII-jo partijos suvažiavimo ir XVIII-sios Visasąjunginės VKP(b) konferencijos nutarimais, Marių respublikos darbo žmonės kartu su visa tarybine liaudimi, vadovaujami Lenino Stalino partijos, atkakliai kovoja už naujus laimėjimus visuose komunistinės visuomenės statybos frontuose.

Carizmo sąlygomis daugumas Marių darbo žmonių neturėjo galimybės lavintis. Tik 16% raštingų tebuvo vyrų tarpe ir 2% - moterų tarpe. Mokyklų beveik nebuvo. Šiuo metu respublikoje - 156 nepilnosios vidurinės mokyklos ir 54 vidurinės mokyklos, miškų technikos, mokytojų ir pedagoginis institutai, 28 specialios mokslo įstaigos ir t. t.

J. Abramovas,

Marių ATSR Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininkas

Miestuose ir kaimuose įsikūrė kultūros židiniai - 92 kolektyvi-

Marių ATSR liaudies šventė

Jokšar. Marių respublikos sostinėje džiugus gyvumas. Ryt atžymimos Marių ATSR 20 metų sukaktuvės. Puošiamos gatvės, pastatai, sodai. Daugiau kaip 50 fabriku, gamyklų ir pramonės arterijų jubiliejų atžymi priešlaikiniu plano atlikimu. Ryšium su jubiliejiniu Marių ATSR aukščiausiosios tarybos prezidiumas suteikė garbingus respublikos titulus 21 respublikos mokslo, meno, liaudies švietimo ir sveikatos apsaugos darbuotojui, apdovanojo pagyrimo lapais 270 pramonės, žemės ūkio

ir transporto pirmūnų, kultūrinės statybos darbuotojų. Marių valstybinė leidykla išleido Marių ATSR dvidešimtmečio jubiliejinį leidinį.

Šventei suvažiuoja svečiai iš broliškųjų respublikų ir sričių. Jau atvyko Čuvašų, Udmurtų, Mordvų ATSR, Ivanovo bei Kirovo sričių delegacijos ir TSRS tarybinę kompozitorių sąjungos delegacija.

Iš visų Tarybų Sąjungos kraštų plaukia sveikinimai.

Pirmųjų tarybinių mokslo metų rezultatai

Pasikalbėjimas su Latvijos TSR švietimo liaudies komisaru Zaleskalniu

Ryga. Tassas. Pasibaigė pirmieji tarybiniai mokslo metai Latvijos TSR mokyklose. Pavasario egzaminai parodė geras moksleivių žinias, jų didžiulį susidomėjimą jiems naujomis disciplinomis, ypač TSRS Konstitucija. Jei atsižvelgti į tai, kad mokslo metu buvo iš pagrindų pervertamos mokyklų darbas ir dėstyto metodai, tai galima pasakyti, kad Tarybinės Latvijos mokytojai per praėjusius mokslo metus daug padarė, pasiekė žymius rezultatus. Buržuazinės Latvijos vyriausybė, formaliai skelbdama privalomą šėštų klasių mokslą, gyvenime to netaikė. Dešimties tūkstančių darbo žmonių vaikų pasiliko už mokyklos ribų, pagrindinė mokyklą baigdavo tik trečdalis vaikų, o likusieji buvo priversti mesti mokslą, baigę dvi - keturias klases. Net oficialiais, taigi, žymiai sumažintais daviniais, daugiau kaip 11% Latvijos gyventojų buvo be-

rašaliai. Latgalėje beraščių skaičius siekė 28%. Paskutiniiais plutokratinio režimo metais mokyklų ir moksleivių skaičius ne didėjo, o mažėjo. Užpraėjusiais metais mokyklų skaičius, lyginant su 1938 metais, sumažėjo 91 mokykla, moksleivių skaičius - 5.128 ir mokytojų - 334. Naujojoje Latvijoje jau pirmąsias tarybinio mokslo metais moksleivių skaičius visose bendrojo švietimo mokyklose padidėjo daugiau kaip 30.000. Iš pagrindų pasikeitė mokyklos darbo vidurinis turinys. Zymiai padidintas matematikos, fizikos, chemijos, biologijos ir istorijos pamokų skaičius. Visuotinis privalomas mokslas pasidarė įstatymas. Dabar statydinama 20 naujų mokyklų kaimuose, devynioms mokykloms daromas kapitalinis remontas. Miestuose statydinama 14 naujų mokyklų.

mokas jaunimas savo vasaros atostogas. Apie 15.000 Latvijos moksleivių pabuvo pioniierių stovyklose.

Daugelis asmenų, baigusiu vidurinę mokyklą ir septintąsias klases, rengiasi stoti į aukštąsias mokyklas ir technikumus. 5.200 žmonių įstojo į mokyklas, organizuotas darbo atsargų valdybos. Latvijos TSR aukščiosios mokyklos šiais metais priims 2.260 naujų studentų. Šiais metais viduriniąją mokyklą baigia 2.600 žmonių. Prie valstybinio universiteto ir žemės ūkio akademijos Jelgavoje organizuoti parengimo ir aukštąsias mokyklas kursai. Be to, į aukštąsias mokyklas įstos dalis baigusiujų vadinamuosius liaudies universitetus. Tai jaunimas, kuris mokslą suderina su darbu gamyboje. Geriausių tarybinių aukštųjų mokyklų pavyzdžiu, Latvijos valstybinis universitetas vakar pravedė vadinamąją „atvirų durų“ dieną.

Mūsų prekybos įmonėse

Vilniaus pramprekyba

Pramprekyba Vilniuje šiuo metu turi 122 prekybos punktus, iš kurių 5 yra prekybinės bazės, o 117 krautuvų. Dauguma krautuvų yra sukoncentruota miesto centre, kaip Lenino, M. Gorkio, Engelsono, Gedimino gatvėse. Šiuo metu Pramprekybos vadovybės uždavinys yra krautuvų tinklą plėsti priemiesčiuose, ypač prie fabriku ir darbininkų gyvenamuosiuose kvartaluose, o miesto centre esančias krautuves norima palaipsniui likviduoti. Pagal planą iki 5. m. spalio 1 d. Pramprekyba turi turėti apie 140 krautuvų. Paskutinėmis dienomis nauju krautuvų atidarys 5, o iki liepos 1 d. dar bus atidaryta 10 krautuvų. Naujos krautuvės bus atidarytos Dzeržinskio, Antakalnio, Subačiaus ir Naujarduko gatvėse. Krautuvų atidarymas užtrunka dėl to, kad stenjamasi rasti ir įrengti geras ir gražias patalpas, o jos nėra taip lengvai gaunamos, be to, trūksta statybinės medžiagos ir specialistų. Anksčiau su patalpais buvo sunkiau, bet paskutiniu laiku Valstybinė Komisija patalpas parūpina, tikėtai ilgiau užtrunka jų remontas ir sutvarkymas.

Prarabėję plokšteles bei gaidas ir visą laiką stebėjo, kaip reagoja tarnautojai. O tarnautojai mandagiai visą laiką patarnavo ir visus drg. Oistracho reikalavimus pildė. Išėinant drg. Oistrachas paprašė skundų knygų, ir joje parašė padėką ir pagyrimą šios krautuvės tarnautojams, kurie labai mandagiai visą laiką jam patarnavo.

Pramprekybos pirmojo ketvirčio planas buvo nustatytas 25 mil. rublių, įvykdytas 25,4 mil. rublių sumai arba 101,3%. Antrajam ketvirčiui Prekybos Liaudies Komisaratas planą nustatė 22,8 mil. Rb. Iki birželio 20 d. planas jau įvykdytas 22 mil. Rb. ir iki galo mėnesio tikimasi planą ne tik išpildyti, bet kiek ir perviršyti. Antram metų ketvirčiui apyvertas planas nustatytas kiek mažesnis dėl to, kad paprastai šis ketvirtis yra prekybai blogiausias.

Paskutiniu metu visose krautuvėse dienos apyvarta siekia apie 380 tūkst. Rb. Daugiausia prekiaujama manufaktūros ir avalynės krautuvėse: manufaktūros kasdien pardavama už 100.000 Rb., o avalynės už 120.000 Rb. Šių prekių netrūksta. Trūksta tik elektrotechnikos, geležies galanterijos ir emaliuotų bei cinkuotų indų, o taip pat statybinės medžiagos. Dažnai susidaro eilės prie emaliuotų indų, kibirų ir darbo ba-

tinęjo plokšteles bei gaidas ir visą laiką stebėjo, kaip reagoja tarnautojai. O tarnautojai mandagiai visą laiką patarnavo ir visus drg. Oistracho reikalavimus pildė. Išėinant drg. Oistrachas paprašė skundų knygų, ir joje parašė padėką ir pagyrimą šios krautuvės tarnautojams, kurie labai mandagiai visą laiką jam patarnavo.

Pramprekybos pirmojo ketvirčio planas buvo nustatytas 25 mil. rublių, įvykdytas 25,4 mil. rublių sumai arba 101,3%. Antrajam ketvirčiui Prekybos Liaudies Komisaratas planą nustatė 22,8 mil. Rb. Iki birželio 20 d. planas jau įvykdytas 22 mil. Rb. ir iki galo mėnesio tikimasi planą ne tik išpildyti, bet kiek ir perviršyti. Antram metų ketvirčiui apyvertas planas nustatytas kiek mažesnis dėl to, kad paprastai šis ketvirtis yra prekybai blogiausias.

Paskutiniu metu visose krautuvėse dienos apyvarta siekia apie 380 tūkst. Rb. Daugiausia prekiaujama manufaktūros ir avalynės krautuvėse: manufaktūros kasdien pardavama už 100.000 Rb., o avalynės už 120.000 Rb. Šių prekių netrūksta. Trūksta tik elektrotechnikos, geležies galanterijos ir emaliuotų bei cinkuotų indų, o taip pat statybinės medžiagos. Dažnai susidaro eilės prie emaliuotų indų, kibirų ir darbo ba-

ty krautuvų. Kaip patirta, tose eilėse daugiausia stovi įvairūs spekuliantai, kurie nupirkę minimas prekes normaliomis kainomis vėliau jas rinkoje pardavinėja 100% brangiau.

Paskutiniu metu Pramprekyba M. Gorkio g. Nr. 20 steigta kultūrkluba, kur koncentruosis visas tarnautojų kultūrinis ir politinis veikimas. Iki šiol su kultūrinio darbu buvo labai sunku, nes nebuvo kur susirinkti. Be to, pati Pramprekyba yra labai blogose patalpose ir iš kitų respublikų atvykę svečiai stebisi, kaip Lietuvos TSR sostinės Pramprekyba gali talpintis tokiose netikusiose patalpose.

Tarnautojai studijuoja pagrindines krautuvės darbuotojų taisykles. Tam reikalui yra suorganizuoti seminarai. 130 žmonių jau tas taisykles studijuoti baigė ir šiandien pradeda laikyti egzaminus.

Visos Pramprekybos branžos: avalynės, kailių, geležies, elektros reikmenų, popieriaus, manufaktūros, konfekcijos, galanterijos ir indų trečiajam metų ketvirčiui paskelbė socialistines tarpusavio lenktynes. Lenktynės jau prasidėjo. Lenktynių sąlygose pasižadama trečiojo ketvirčio planą įvykdyti iki rugsėjo 25 d., nuolat rūpintis krautuvėse naujų prekių asortimentu, nepardavinėti blogų prekių, krautuvėse tvarkingai ir pavyzdinčiai sutvarkyti prekes, gražiai ir nuolatos puošti vitri-

nas, visos prekės turi turėti pažymėtas kainas. Visi krautuvų pardavėjai turi būti visada švarūs ir tvarkingi, pasibaigus prekiavimo laikui draugas draugui padeda sutvarkyti prekes, kad pirkėjai neturėtų jokių skundų dėl nekultūringo aptarnavimo, nė karto nenusižengti tvarkai ir disciplinai, išmokyti pagrindines prekybos taisykles iki liepos 1 d., savo laiku suteikti davinius buhalterijai ir planavimo skyriui, išmokyti priešlėktuvines ir priešchemines apsaugas taisykles iki liepos 21 d., turėti pilnoje tvarkoje priešgaisrinės apsaugos inventorių, kartą mėnesyje išleisti sieninį laikraštuką, išstudijuoti 18-sios VKP(b) konferencijos, V-jo LKP(b) suvažiavimo nutarimus ir tam tikslui suorganizuoti ratelius ir organizuoti kolektyvinį laikraščių skaitymą.

Vilniaus Pramprekyba yra viena iš stambiausių socialistinių įmonių visoje Respublikoje ir yra pasiryžusi visus jai pavestus uždavinius atlikti bolševikišku stropumu. Neseniai ši įstaiga susiorganizavo, iš pradžių buvo daug nesklandumų, tačiau esant gero noro ir pasiryžimo visos pirmosios kliūtys buvo sėkmingai nugalėtos ir dabar šis didžiulis kolektyvas sutartinai ir darniai dirba didelį kūrinių socialistinės ateities statybos darbą.

St. Macijauskas

Pirmasis Vilniaus Valstybinio Teatro sezonas

Vilniaus Valstybinis Dramos Teatras užbaigė t. k. pirmąjį savo gyvavimo sezoną, tačiau pats kolektyvas yra susiformavęs žymiai anksčiau. Jo kilmės reikia ieškoti Jaunajame Teatre, veikusiame 1933 ir 1934 m.

Tame jaunųjų scenos meno entuziastų teatre pradėjo savo aktorinį kelią ar subrendo visa eilė dabartinių Vilniaus Valstybinio Teatro darbuotojų. Žymaus menininko A. Olekos - Žilinsko vadovaujamas, Jaunasis Teatras subūrė apie save ir išaugino daug gabių aktorių. Ne kur kitur, tik Jaunajam Teatre, išvystė ir parodė savo didelį talentą ir dabartinis Vilniaus V. Teatro direktorius ir meno vadovas R. Juknevičius. Čia išaugo ir pirmo laiko miręs aktorius, režisierius ir teatro meno pedagogas Alg. Jakševičius, ir visa eilė pirmaeilųjų aktorių, kaip: K. Kymontaitė, J. Palubinskas, M. Chadaravičius, J. Gustaitis, O. Juodytė ir kiti.

Jaunojo Teatro auklėtiniai atnešė į Lietuvos teatrą gaičių ieškojimų dvasią, didesnę teatrinę ir asmeninę kultūrą, atnešė nesavanaudišką, neamatiniškią požiūrį į meną.

Tegu vėliau šie Jaunojo Teatro auklėtiniai ir nutolo nuo A. Olekos - Žilinsko principų, siekdami priartėti prie tokio teatro idealo, kokį statė K. Stanislavskis ir jo Maskvos Dailės Teatras (MChAT), — tačiau jaunatviškas jų pasižventimas ir gaičioji dvasia išliko. Tai dvasią jie išlaikė gyva, bedirbdami išsiskleidę buržuazinės Lietuvos teatruose, kur grėsė pavojus apsikrėsti ten vyravusiais štamais štameliais ir dvasiniu sustabarėjimu; ta dvasia padėjo jiems Klaipėdoje 1936 m., kada su R. Juknevičiumi priešaky jie kūrė „Viltį“ ir kitus spektaklius; tą

dvasią pagaliau atkėlė jie į grįžusią sostinę ir tvirtai įdiegė ją Vilniaus Valst. Teatre.

Pirmasis, tik ką pasibaigęs sezonas Vilniaus V. Teatre rodo turtingą ir gana margą vaizdą. Didelis, įtemptas darbas, prasidėjęs dar gerokai prieš sezono pradžią, kada teatro pastatas buvo iš pagrindų remontuojamas, ir pasibaigęs prieš kelias dienas — sukūrė repertuarą iš 13 spektaklių. Turint galvoje, kad teatras, išikurdamas neturėjo nė vieno paruošto spektaklio ir kad jo trupė buvo permaža ruošti iš karto kelis spektaklius, toks paruoštų per metus spektaklių skaičius rodo labai didelį nuveiktą darbą. Be abejonės, skubotumas ir poilsio stoka atsiliepė į kai kurių pastatymų kokybę, tačiau tokiomis premjeromis, kaip „Viltis“ ir „Šarvuotis 14-69“, ir atnaujinimais, kaip „Prieš saulėleidį“ ir „Topazas“, teatras vėl gali didžiutis.

Pažymėtina, kad visi šie aukštos kokybės spektakliai yra R. Juknevičiaus darbai. Tačiau visai geru pasisekimu naudojosi ir kiti, jaunesni režisieriai pastatymai: B. Lukošiaus atnaujinta A. Olekos - Žilinsko „Dėdės Tomo lūšnelė“, K. Jurašūno pastatyta pasaka vaikams „Saulutė“ ir atnaujintas „Atžalynas“, J. Monkevičiaus pastatyta „Tanė“, „Didmiesčio pažibos“ ir atnaujintas „Strazdelis“ ir kt.

Šalia tiesioginio darbo, teatras nemaža dalyvavo visuomeninės veikloje, ypač TSRS Aukščiausios Tarybos rinkimų metu. Dvidešimt kolektyvo narių dalyvavo apygardinėse ir apylinkinėse rinkimų komisijose, daugumoje, kaip pirmininkai ir sekretoriai. Eilė brigadų kasdien įvairiose vietose atliko meninę gausių mitingų ir susirinkimų dalį. Atskirai pažymė-

tinus puikus montažas, kurį teatras pastatė Spalio Revoliucijos sukakties dieną ir kurį dėl didelio pasisekimo teko kelis kartus pakartoti. Tas revoliucinių vaizdų montažas, vaizduojas pradžioje — baudžiavos laikus, vėliau — revoliucinės minties brendimą, revoliucijos išsiveržimą, kovas ir pergale, pagaliau — laimingą Stalino epochą, — buvo sukurtas be jokio scenarijaus, grynai kolektyvinėmis pastangomis, kurias vienijo montažo statytojas R. Juknevičius.

Į pavasarį teatras užmezgė glaudžius kultūrinio šefavimo ryšius su vieno Raudonosios Armijos dalinio Teatras davė daliniui eilę uždavų spektaklių, komandiravo savo bendradarbius padėti dalinio meninei saviveiklai ir kitiems tikslams. Dalinys savo ruožtu apsiėmė organizuoti ir vadovauti teatre karinio lavinimosi rateliams, surengė kelias politinio — visuomeninio pobūdžio paskaitas.

Giedrų teatro veiklos vaizdą sezono pabaigoje sudrumstė skaudi nelaimė, atsiliepusi ne vien Vilniaus V. Teatru, bet ir Vilniaus Skrajajamam Teatru ir universitetui, ir visam teatriniam Lietuvos TSR gyvenimui: V. 30 dieną po sunkios ligos mirė Alg. Jakševičius, nespėjęs nuveikti nė žymesnės dalies tų didžiųjų darbų, kurie buvo skirti jam Lietuvos teatro gyvenime, tačiau jau buvęs plačiai žinomas, kaip pirmaeilis originalus aktorius ir savitas, itin gabus režisierius. Alg. Jakševičiaus netekimas yra didžiausias smūgis mūsų teatro vystymuisi ir visam Lietuvos kultūriniam gyvenimui.

Baigiant sezono apžvalgą — truputis statistikos. Visų pirma — pats teatras. Pradėjęs darbą su

28 aktoriais, sezono metu teatras pakėlė jų skaičių iki 37, o rudens sezono pradžioje turės 41. Tatai leis dirbti lygiagrečiai kelis veikalus ir paspartins bei palengvins kolektyvo darbą.

Veikalų, kaip jau minėta, šiemet pastatyta 13. Tai nauji pastatymai: „Viltis“, Spalio Revoliucijos garbei montažas, „Tanė“, „Didmiesčio pažibos“ ir „Šarvuotis 14-69“; atnaujinimai: „Topazas“, „V. Kudirka“, „Atžalynas“, „Jaunieji daržininkai“, „Dėdės Tomo lūšnelė“, „Prieš saulėleidį“, „Strazdelis“ ir „Saulutė“. Viso 13 veikalų, vaidintų 115 kartų, kuriuos aplankė apie 70.600 žmonių. Daugiausiai ėjo „Topazas“ — 16 kartų, „Viltis“ — 15 kartų, „Tanė“ — 12, „Strazdelis“ — 11 ir kt.

Šiuo metu teatras atostogauja. Poilsis gaivina jėgas reikalingas dar atsakingesniai sezonui — dekadros ruošimui.

Jurgis Blekaitis.

M. Gorkis apie tarybinę literatūrą

Jūs*) žinote, kad pirmąsias kultūros istorijos medžiagą sudarė archeologijos duomenys ir senovės tikiybinių kultūrų atspindžiai, o tie persėdę dalykai buvo aiškinaimi ir gvildinami krikščioniškosios filosofijos, dogmatikos poveikyje, nesvetimos ir istorikams ateistams. Toji įtaka labai aiški Spenserio antorganinės plėtros teorijoje; ir ne tik tai joje: ji nesvetima ir Frazeriui, ir visiems kitiems. Tačiau ne vienas pirmąsias ir senosios kultūros istorikas nesinaudojo folkloro duomenimis, sakyti ne liaudies kūryba, liudijimais mitologijos, kuri, apskritai, yra gamtos reiškinių, kovos su gamta ir socialinio gyvenimo atšvaitas, sukurtas plačiais meniškais apibendrinimais.

Galima visai pagrįstai manyti, jog, kai kultūros istorija bus parašyta marksistų, mes išitinkinsime, kad buržuazijos vaidmuo kultūrinės kūrybos procese yra labai perdėtas, literatūros srityje — ypač aiškiai, o dar daugiau — tapyboje, kur buržuazija visados buvo darbdavys, o tuo pačiu ir įstatymų leidėjas.

Kultūros augimo proceso pramė buržuazijos niekad nebuvo suprantama, kaip būtumas augti visai žmonijos rasei.

Iš visų meninės žodinės kūrybos formų stipriausia savo įtaka žmonėms laikoma drama ir komedija, kurios atskleidžia herojų emocijas ir mintis gyvu veikimu te-

*) Šitos visos ištraukos yra paimtos iš didžiojo proletariato rašytojo M. Gorkio pranešimo — kalbos, skaitytos 1934 m. pirmajame visąsąjunginiame Tarybų rašytojų suvažiavime.

meilės etere. Jei jus neramina mintis dėl sunkaus jūsų pačių gyvenimo ir dėl silpnumo — jūs čia viską pamiršite. Jeigu jūs siela kada nors troško meilės ir apkvaitimo, jeigu jūs kada nors turėjote vaizduotėje susidariusį bet kurį senai pamirštą vaizdą, kuris atrodė neįvykdoma svajonė — visa tai ščia pasireiškė iš naujo, nesulaikoma jėga; čia šis vaizdas vėl atsiras ir jūs jį pamatysite, pastebėsite į jus nukreiptas jo pasiilgimo ir meilės žvilgsnį, apkvaitėte jo maloniu kvėpavimu, sudrebėsite nuo jo ugningo rankos palietimo... Bet argi galima atvaizduoti visi teatro užburimai, visa jo magiška jėga, valdanti mūsų jausmus. Bet deja! Visa tai yra poezija, o ne proza, svajonės, o ne tikrovė“.

P. Jugov - Ogorodnikov
Valst. Filharmonijos arfistas

Prieš Lermontovo 100 metų mirties sukaktuvės

Sostinės visuomeninės organizacijos, žmonės, kultūros rūmai ir parkai sparčiai rengiasi paminėti M. I. Lermontovo, didžiojo rusų poeto, 100 metų mirties sukaktuvės. Stalino vardo automobilių fabriko kultūros rūmai rengia rajoninę skaitytojų konferenciją apie talentingiausio poeto gyvenimą ir kūrybą. Lenino vardo valstybinės bibliotekos filialėje prie rūmų atidaroma tofo iliustracijos paroda.

Birželio 28 dieną Maskvos mieste

Lermontovo, Navojo ir Nizomio kūriniai Užbekistane

Artėjant Navojo, Lermontovo ir Nizomio jubiliejams, Užbekistane išleidžiama visa eilė šių didžiųjų poetų kūrinių. Grožinės literatūros leidykla išleidžia tris toms rinkinius Lermontovo kūrinių užbekų kalba, Ta pati leidykla išleidžia Navojo lyrinių eilėraščių rinkinį, daugiau kaip 20 muzikos kūrinių, parašytų pagal

ir srities Mokytojo Namai rengia sostinės viduriniųjų mokyklų dėstytojams vakarą, skirtą Lermontovo mirties 100 metų sukaktuvėms paminėti.

Gorkio vardo kultūros ir poilsio centrinis parkas nuo birželio 22 dienos praves Lermontovo savaitę.

Maskvos meninės saviveiklos namai drauge su parku praveda konkursą dėl geresnio Lermontovo kūrinio atlikimo.

jo tekstus, Milžinišką susidomėjimą kelia aukštos meninės vertės miniatiūrų, padarytų pagal Navojo epochos rankraščių foliantus, albumo išleidimas. Tos miniatiūros išleidžiamos pirmą kartą.

Nizomio jubiliejui išleidžiama poema „Chosrovai ir Širinas“ užbekų kalba.

Kazys Bradūnas Vasara prie Nemuno

Mano žemė naujai tik atgimus,
Saulė dega baltieji beržai.
Kad taip vasarą visą apėmus...
Bet jos būtų mažai ir mažai!

Pasižiūrai nuo Nemuno kranto —
Begalinė, šviesi toluma...

Manęs niekas dar taip nesupranta,
Anei motina, nei mylima,

Kaip tos kalvos, tie slėniai, tos
lupės,

Ta žalioji giruzė gūdi...
Nemunėlio bangom įsisupus
Mylėki ir džiauksis, širdiel...

Tai kas, jei tavim netikėjo,
Kad laiminga čionai palieki —
Pabundi tu nuo rytmečio vėjo
Mėlynom kūdikėlio akim...

O ta žemė naujai tik atgimus,
Saulė dega baltieji beržai.

Kad taip vasarą visą apėmus!
Bet jos būtų mažai ir mažai...

atro scenoje. Jei pradėtume Europos dramų plėtimosi periodą nuo Šekspyro, ji nusileistų iki Sardou ir dar žemiau, o Moljero komedija kristų iki Scribe'o, Paglieronto, o pas mus po Gribojedovo ir Gogolio beveik visai išnyksta.

Pagrindinių savo knygų herojum mes turime pasirinkti darbą, vadinasi, žmogų, organizuojamą darbo procesą, darbo, kuris pas mus apginkluotas visa dabartinės technikos galybe; žmogų, savo ruožtu organizuojantį darbą, kad būtų lengvesnis, produktingesnis, keičiant jį į meno laipsnį. Mes turime išmokti suprasti darbą kaip kūrybą. Kūryba — sąvoka, kurią mes, literatai, naudojame per daug dažnai, vargu teturėdami teisę tai daryti. Kūryba — tai tas atminties darbo įtempimo laipsnis, kada jo darbo greitumas ištraukia iš žinių, įspūdžių atsargos ryškiausius ir būdingiausius faktus, paveiklus, detales ir įjungia juos į tiksliausius, ryškiausius, visiems suprantamus žodžius.

Aple miesčioniškumą mes rašėme ir daug teberašome, bet miesčioniškumas viename asmenyje ir viename paveiksle dar neįkūnytas. O jį reikia būtina atvaizduoti kaip tik vienu asmeniu ir taip gerai, kaip kad sukurti pasauliniai Fausto, Hamleto ir kitų tipai.

Tarybinė literatūra, su savo įvairiausiais talentais ir nuolat augančiu naujų gabių rašytojų kiekiu, turi būti organizuota kaip viena kolektyvinė visuma, kaip galin-gas socialistinės kultūros įrankis.

Socialistinis realizmas skelbia būvį, kaip veikimą, kaip kūrybą, kurios tikslas — nuolat plėsti žmogaus vertingiausius individualinius gabumus, kad būtų nugalėtos gamtos jėgos, kad jis džiaugtųsi sveikata ir ilgu amžiumi, kad būtų didžiulė laimė gyventi žemėje, kurią jis, sekdamas nuolatini jo reikalavimų didėjimu, nori apdirbti visą, kaip gražiausią žmonių jos buveinę, — žmonijos, sujungtos į vieną šeimą.

Eug. Matuzevičius

GRAMAFONAMS PLOKŠTELĖS IŠ POLICHLORVINOLO

Aprelevo gamykla, Maskvos srityje, gamafonos daugiau kaip milijoną gramafonams plokštelių iš ypatingos sintetinės dervos — polichlorvinilo, kurią yra gaminamas iš kraštė esančių medžiagų. Anksčiau plokštelių gaminti buvo naudojama de-ficitinė medžiaga — šelakas. Polichlorvinilo plokštelių gamybai ir tvirtumui yra nemenkesnės už pirmąsias šelachines. Gamykla kasdien išleidžia apie 30.000 plokštelių, pagamintų iš naujosios medžiagos.

BIELINSKIS APIE TEATRĄ

Šio mėn. 13 dieną Tarybų Sąjungoje plačiai buvo paminėtos genialaus rusų kritiko V. Bielinskio 130 metų gimimo sukaktuvės.

Visą savo literatūrinę veiklą paskyręs menui, Bielinskis nepamiršo ir teatro, apie kurį jis rašo su didžiausiu entuziazmu, pakilusia nuotaika.

„Ar jūs mylite teatrą taip, — klausia jisai skaitytojus, — kaip aš jį myliu. Vadinasi, visomis savo sielos jėgomis, visu entuziazmu, visu savo pašėlimu, kuris tik pasireiškia ugningoje jaunystėje, aistringai ištroškusi grožio įspūdžių. Arba geriau pasakius — ar jūs galite nemylėti teatro už vis labiau pasaulyje, išskyrus gerį ir tiesą. Ir iš tikro, naujai teatre nėra sukaupti visi burtai, grožinio meno viliojimai? Ar nėra teatras vienintelis mūsų jausmų valdovas, visada kiekvienu momentu ir kiekviena proga pasiruošęs juos sukelti ir neraminti... Kuri meno šaka yra tokia galinga, sugebanti nugalėti jausmus įspūdžiais ir valdyti juos kaip patinka? Lirizmas, epopeja, drama — ar jūs visų pirma mėgstate kurį nors atskirą dalyką ar visus vienodai? Atsakyti sunku, tiesa? Ir vis dėlto aš mėgstu dramą, duodu jai pirmenybę ir tai yra bendras skonis. Lirizmas vaizduoja gamtą bendrais bruožais ir, taip sakant, visa gamta su savo begalybe, yra muzikalinis lirizmo objektas. Tuo tarpu dramai objektas yra tikrai žmogus ir jo gyvenimas.

Meno pasaulyje drama yra tai, kas mokslo pasaulyje yra istorija.

Ir kas gi yra teatras, kur ši galingoji drama įgyja naują didelį galingumą, kur ji jungiasi su kitomis meno sritimis, kviečiasi jas į pagalbą, gauna iš jų visas prie-

mones, iš kurių kiekviena skyrium paimta yra per daug stipri tam, kad galėtų išvaduoti jus iš siauro tuštybių pasaulio ir patalpinti į beribį, didelį ir gražų pasaulį. Taigi, klausiu jus, kas yra teatras? O, yra tai pirmoji meno šventovė, į kurią įeidami jūs staiga atsiskiriate nuo žemės, išsivaduoiate nuo žemiškų dalykų. Orkestro instrumentų mėginamieji garsai neramina jūsų sielą laukimu kaiko stebuklingo, spaudžia jūsų širdį, kuri nujaucia kažkokios neaiškios, malonios palaimos. Visi kiti susirinkusieji dideliame amfiteatre, kaip ir jūs laukia nekantraudami, visi susilieja į vieną jausmą. Didelė graži uždanga, daugybė mirgančių ugnių primena jums burtus ir visokias keistynes...

Ir štai sugriaudė orkestras ir jūsų siela jo tonuose pajuto tuos įspūdžius, kurie nori ją nustebinti; ir štai pakilo uždanga ir jūs matote prieš save beribį žmonių aistrų ir likimų pasaulį. Štai lėkna ir mylinti Dezdemoną šaukdamal maldauja, jos maldavimai maišosi su pavydaus Otelo pasutišku riksmu; štai gilia naktį pasirodo ledy Makbet, su apnuoginta krūtine, sutaršytai plaukais ir kaip galėdama stengiasi nutrinti nuo savo rankos kraujo dėmes, kurios neduoda ramybės besikan-kinančiai jos kerštingai sąžinei, štai prieš jus vargšas Gamletas su savo neišsprendžiamu klausimu: „Būti ar nebūti“. Žodžiu, visas begalinis malonumų pasaulis, kurį sukūrė Šekspyro, Šilerio, Gėtės Vernerio vaisingos fantazijos.

Jūs čia gyvenate ne savu gyvenimu, kenčiate ne už savo skriaudas, džiaugiatės ne savo gėriu, bijotės ne dėl savo pavojaus; čia jūsų šaltas „aš“ dingsta karštame

TIMURO KAPAS

Pasikalbėjimas su profesoriumi Jakobovskiu

TSRS Mokslų Akademijos Marro vardo materialinės kultūros istorijos instituto Vidurinės Azijos skyriaus vedėjas ir Ališero Navojo jubiliejui rengti komiteto narys profesorius Jakobovskis, kalbėdamasis su Tasso korespondentu, papasakojo:

Timuro (Tamerlano) kapo kasinėjimai, pradėti Uzbekijos TSR vyriausybei nutarus, turi išimtinę reikšmę istorijos mokslui

Garsus Vidurinės Azijos užkariautojas Timuras mirė 1405 metų vasario 18 d. žygyje, kuriuo buvo baigti jo nuolatiniai pergalėtojiški karai, užtrukę 35 metus. 70 metų amžiaus senelis Timuras vadovavo 200.000 vyrų armijai, traukusiais užkariauti Kiniją.

Timuro mirtis pradžioje nuo liaudies buvo nuslėpta. Yra kelios versijos apie jo kūno pergabenimą į Samarkandą. Jis smulkiai aprašė velionis rusų akademikas Bertoldomas savo veikalė „Timuro palaidojimas“.

Pagal vieną versiją, priklausantių jaunesniam Timuro vienlaidžiui arabų istorikui Ibn-Arab-Sachui, po Timuro mirties pagrobęs valdžią, Chalil — Sultanas pats pergabeno karo vado palaikus į Samarkandą. Pirmiausia jie buvo palaidoti rūsyje prie Muchamed — Sultano medreso, Iki mūsų laikų medresas neišliko. Kūnas pradžioje buvo padėtas į juodmedžio karstą, o paskui buvo perdėtas į plieninį karstą, kuri pagamino persų meistris iš Sirazos.

Pagal Ibn — Arab — Sacho aprašymą, Timuro mauzoliejus vidus buvo nepaprastai turtingai įrengtas. Ant kapo buvo padėti drabužiai, sienos buvo papuoštos žinklais, brangakmeniais, paauskavimais, nuo lubų ėjo sidabrinės ir auksinės žvakidės, grindys buvo nuklotos vilnioniais ir šilkiniais kilimais, 1409 metais, kai į Samarkandą atvyko valdovu pasidarus jaunesnysis Timuro sūnus Sachruchas, jis įsakė visus tuos papuošalus pašalinti.

Tačiau klausimas, kur pradžioje Timuras buvo palaidotas, iki šiol pasilikio mokslo neišspręstas. Nėra žinoma, ar nūdieninis Gur — Emiro mauzoliejus pastatas, kuriame yra

Timuro kapas, yra Muhamed — Sultano medreso dalis, ar atskiras pastatas. Jei tas puikus pastatas yra pristatytas jau po Timuro mirties, tad Timuras ten buvo perkeltas vėliau. Tenka manyti, kad Timuras pradžioje buvo palaidotas tame pastate. Galutinį atsakymą į tą klausimą gali duoti dabar vykdomų kasinėjimų rezultatai.

Istorija mums nepaliko vieno gražiausių viduramžių pastatų Samarkando mauzoliejaus statytojo vardo. Būdingas to pastato, kurį dominuoja žambuotas kupolas, nebuvimas turtingo portalo. Mauzoliejų supo didelė siena, pastatyta Timuro vaikui Ulug — Bekui viešpatuojant. Iš jos išliko plytinis portalas. Portale išliko įrašas, kuris liudija, jog jis pastatytas vadovaujant meistrui Machmudui iš Isfachano.

Tame pačiame mauzoliejuje palaidoti Timuro sūnus Miran — Sachas ir Sachruchas. Paskutinis mirė 1447 metais Vakarų Irane ir buvo palaidotas savo sostinėje Gerate. Metais vėliau, kai Gerata užvaldė Sachrucho sūnus Ulug — Bekas, jis, grįždamas į Samarkandą, pasiėmė drauge tėvo palaikus ir juos palaidojo tame pačiame Gur — Emiro mauzoliejuje.

Ten pat išsilo Ulug — Reko palaikai, to žymaus viduramžių astronomo, geriausios tų laikų observatori-

jos statytojo, autoriaus astronominių lentelių, kurios paplito visuose Rytuose ir buvo žinomos Europoje. Mokslingas valdovas Ulug — Bekas žuvo 1449 metų spalio mėnesį nuo rankos žudikų, kuriuos pasiuntė jo sūnus Aid — Al — Letifas, perėjęs ir reakcininkų puse. Ulug — Bekas pradžioje taip buvo palaidotas kitoje vietoje, ir tik atsėdus į sostą jo gerbėjai Abdulai, 1450 metais jo palaikai buvo perkelti į Gur — Emiro mauzoliejų. Be to, ten palaidoti kiti Timuro dinastijos nariai.

Ką gali duoti vykdomi kasinėjimai?

Kaip jau parodė pirmosios dienos čia gali būti rasti nauji viduramžių materialinės kultūros ir meno paminklai, turį išimtinę reikšmę. Kasinėjimai taip pat padės išaiškinti tą vietą, kurioje pradžioje buvo palaidotas Timuras.

Nepaprastai dideli susidomėjimą kelia antropologiniai darbai. Vyriausybiniame ekspedicioje rūšiu atidaryti yra mūsų instituto mokslo darbuotojas skulptorius antropologas Gerasimovas, kuris turi patyrimo atstatyti skulptūrinį žmonių pavidalą pagal jų kaukoles.

Jei kasinėjimų metu pavyks atrasti Timuro kaukuole, Gerasimovui bus suteiktas galimumas atkurti žinomojo užkariautojo pavidalą.

(T—E)

Samarkandas. Jau atkastos Timuro sūnų — Miran — Sacho ir Sachrucho ir garsaus užkariautojo sūnačio — Ulug — Beko palaidojimo vietos. Su didžiausiu atsargumu archeologai, istorikai, antropologai praėjusią naktį išėmė Ulug — Beko palaikus iš marmurinio sarkofago. Istorikai rūpestingai šifruoja Ulug — Beko akmeninio antkapio įrašus.

Šiandien atidaromas centrinis Gur — Emiro rūsių kapas. Čia palaidotas Timuras.

Tyliai pakeliamas ir pastumiamas šilni masyvus akmeninis antkapis.

Po Timuro antkapio mokslininkai suranda storą tam tikros alebastro rūšies sluoksnį. Atsargiai jį nuėmė, archeologai atranda dar penkias

ereta gulinčias akmenines plytas. Pagaliau tos plytos nuimtos. Marmuriniame sarkofage guli medinis kerštas, uždengtas stibrios auksio ir sidabro siūlais siuvinėtos medžiagos likučiais. Kai kuriuose šitos medžiagos gabaluose aiškiai matyti rašmenys. Karstas padarytas iš labai tvirtu gerai išsilaukusio medžio. Išliko karsto lentos.

Pakėlus karsto dangtį, buvo atrasti griaučiai, iš kurių nustatyta, kad viena palaidotojo koja trumpesnė už antrą.

Timuro galvos kiaušas blogai išsilaukė. Tai įvyko dėl patekusio į sarkofagą vandens.

(T—E)

Tamerlano kapo kasinėjimai

Samarkando mokslininkai vėl pradėjo vyresnįojo Timuro sūnaus — Miran — Sacho kapo kasinėjimus. Archeologai ir statytojai atsargiai išardė medinius kapo perdarinius. Pamažu ir atsargiai traukdami žemes iš po perdarinių, jie pasiekė pusantr metro gylį. Vėl šukės, apdirbtų akmenų nuolaužos, moneta, maža, bet didelė „amžiaus“.

Kartu vyriausybini ekspedicija pradėjo jaunesniojo Timuro sūnaus — Sachrucho kapo atidarymą. Didysis Vidurinėsios Azijos užkariautojas nemėgo šito sūnaus ir buvo griežtai nusistatęs, kad jis nebūtų jo įpėdinis. Po Timuro mirties prasi-dėjo tarpusavio kovos, ir keli Timuro šeimos nariai — karo viršininkai pretendavo į sostą. Po keturių metų Sachruchui sostą pavyko užimti.

Ant Sachrucho kapo penkis amžius guli 150 pūdų plyta. Senovės meistro — akmentašio kaltas iškirto jame jaunesniojo Timuro sūnaus mirties datą ir iškalbingus korano tekstus. Archeologai ir darbininkai po antkapio plyta pakiaša svirtis. Apatiniai akmens kraštai, surišti nepaprastai tvirtomis medžiagomis, mažai klauso metalinių instrumentų smūgių. Pagaliau, sunki antkapio plyta pradeda pamažu judėti.

Visi išmeigė akis į senovinius antkapius, kurie vos pastebimai slenka į šalį. Nekantrumo jausmas atsiranda net ramiams ir šaltiems archeologams. Ir štai visi mato, kad antkapio plyta — tai stogelis. Stogelis didelio marmurinio sarkofago, nepaprastai puikaus darbo. Nei vieno grumstelio žemės ir jokiu perdarinių. Sarkofago dugne guli gerai išsilaukę griaučiai ir sudulėję likučiai audeklo, į kurį buvo susuktas Sachruchas. Kol kas tų palaikų niekas nepaliekia.

Archeologai iš visų pusių tiksliai nupiešia sarkofagą ir griaučius, o fotografai energingai fotografuoja. Vakare palaikai bus tiriami.

— Yra nurodymų, kad Sachruchas

buvo balzamuotas, — kalba profesorius Kari — Nijavovas, ekspedicijos vadovas.

Medinis statinys veda mus į greitąją kapą. Čia palaidotas Timuro vaikaitis — Ulug — Bekas, žinomas astronomas, kurį vadino „viduramžių Ptolomejumi“. Rytų bus atidarytas ir šis kapas. Archeologų manymu, Ulug — Bekas taip pat palaidotas marmuriniame sarkofage. Į dienos pabaigą prie Gur — Emiro mauzoliejaus vienas vietinis gyventojas atneša puikiai išlikusią knygą iš Sachrucho laikų. Tai retas rinkinys Nizamio ir kitų poetų kūrinių. Rankraštis parašytas 1438 m. šilkinėje popieriuje. Knyga irišta oda, joje išpaustos raudono auksio raidės.

Vakare archeologai ėmėsi ištraukti Sachrucho palaikus iš marmurinio sarkofago. Kiekvienas griaučių kaulas trumpai aprašomas, numeruojamas, o po to palaikai perduodami antropologams.

Sarkofago dugne mokslininkai randa sudulėjusios šilkinės medžiagos gabalukus ir odos skiauteles. Istorikai mano, kad Sachrucho lavonas buvo iš tos vietos, kur jis mirė (vakariname Irane), pervežtas į Samarkandą odiniame maiše. Po kaukole guli sudulėjusi šilkinė pagalvė, priklimsta žemiui. Archeologai nustebinti: tokių dalykų dar niekad panašiais atsitikimais nepasitaikydavo. Įdomi ir pagalvėlė rasta žemė, ji visiškai kitos struktūros, kaip vietinis dirvožemis. Mokslininkas, Navojoja komiteto sekretorius, Zavipovas kalba, kad čia, matyt, išlaikytas senovės musulmoniškas paprotys: kartu su velioniu dėti žemės iš tos vietos, kur jis mirė.

Staiga prie pat galvūgalio archeologai pastebi sutrūnijusią medinę dėžutę, primenančią apskritą moki-nių plunksninę. Dėžutėje — daugybė mažutėlių, tarsi nupoliruotų akme-

niukų, tokių pat, kuriuos išmeta jūra į krantą. Archeologams ir istorikams tai mišlė: tokių radinių dar nepasitaikė pasaulinėje istorinėje archeologinėje literatūroje.

Paskutinis antriosios kasinėjimo dienos radinys — likučiai pajudu-sių lapų ir suakmenėjusių grūdų. Jų kilmė — kol kas nežinoma.

Elta

ROVNO SRITIES MUZIEJUS KASINĖJA 5 PILIAKALNIUS.

Rovne atidarytas meno muziejus, kuriame surinkta daugiau kaip 300 žinomų tapybos meistrų darbų, daug skulptūrų, piešinių ir graviū-rų. Tai — ketvirtasis muziejus, per paskutiniuosius pusantrų metų įsteigtas Rovno srityje. Ostrogo mieste, vieno senovinio bokšto patalpoje, įkurtas istorijos archeologijos muziejus, kurio ekspozitai vaizduoja Volynijos istoriją. Šiuo metu moksliniai muziejaus darbuotojai kasinėja penkias slavų pilių vietas.

Miestelis, kuris dėl prietarų nesiplėtė

Dzūkijoje, prie plento Alytus — Varėna, plačiai tyvuliuojančio ežero apsuptyje saloje yra Daugų miestelis. Senovėje Daugai, būdami apsupty didelio ežero ir pagaliau nežengiamų miškų, buvo saugi ir graži vasarosjieta. Čia turėjo vasarvietes ir vasarodavo ano meto kunigaikščiai ir didikai. Vėlesniais amžiais, praretėjus miškams ir esant atviriems laukams, saulei nudžiovius ežero pakraščius, į salą dviejo-se vietose per sąsmaugą buvo supilti pilymai ir nutiesti tiltai. Nuo tada Daugai pradėjo plėstis, pradėjo augti prekyba; ir miestelis pamažu ėmė įgauti provincijos miestelio pobūdį. Gal būt, kad Daugai būtų šiandien kelis kartus didesni, jei ne prietarai. Daugai, pagal senų žmonių pasakojimus, kas dvidešimt metų išlįsai sudega, ir tai kaip tik per Šv. Oną, liepos 26 d. Dėl to miestelis nuo neatmenamų laikų nesiplėčia, nes tikintieji tokiais prietaisais ima baimintis Dauguose kurdintis. Bet vis dėlto prieš keleris metus Daugų valsčiaus savivaldybė perkėlus turgavietes į naują vietą, apie ją ėmė telktis nauji pastatai. Anksčiau, esant miestelio centrui pačereje, prie vieškelio ir plento mazgo, naujakuriam tiesiog kimšosi į ežero klampynes. Mėloracijos priemonėmis prieš keleris metus iš ežero bu-

DVI KNYGOS APIE DZERŽINSKI

1. J. Germanas. Geležinis Feliksas. Išleido LTSR Valstybinė Leidykla 1941 m. Vertėjai N. ir J. Radzivonai. Ilustracijos iš originalo. 56 pusl. Kaina Rb. 1.80.

Knygos išangoje paaiškinta, kodėl Dzeržinskis buvo pramintas Geležiniu Felksu:

„Feliksas Edmundovičius Dzeržinskis vadindavo geležiniu Felksu. Geležiniu — dėl to, kad jo niekas negalėjo nei nugalėti, nei palaužti. Visą gyvenimą Feliksas Edmundovičius dirbo darbininkų klasei. Visą gyvenimą jis kovojo su caru, su dvarininkais, su fabrikantais. Caro tarnai, žandarai ne karta buvo Dzeržinskis suėmę ir kalėjimui uždare“.

Mūsų recenzuojamoje knygotėje kaip tik aprašomas tas laikotarpis, kai Dzeržinskis sėdėjo caro kalėjimuose. Čia parodoma, kaip jis, būdamas kalnins, kovojo dėl kalinių revoliucionierių teisių, kaip mokė savo kamerunos draugus revoliucijos mokslo. Be to, knygoje ryškiai parodytas Dzeržinskio kaip revoliucionieriaus samoningumas ir nepalaužiama valia.

Knygoje anstu idomiu epizodu iš carinių kalėjimų kalinių gyvenimo (skyriai: Pasivaikščiojimai po kiema, Suklimas kalėjime, Pabėgimas, Kalėjimas ant ratų).

Knygos autorius biografine Dzeržinskio medžiaga yra panaudojęs labai sumaniai, išrinkdamas pačius ryškiausius momentus ir juos lengvai, gyva forma apnavivalindamas. Vertimas atliktas kruopščiai. Idomu teksta pailiustruoja O. Vereškovas piešiniai, persausdinti iš originalo.

2. J. Germanas. Pasakojimai apie pirmąjį čekistą. Išleido LTSR Valstybinė Leidykla 1941 m. Vertė Antanas Kanapeckas. Ilustracijos (O. Vereškovas) iš originalo. 84 psl. Kaina Rb. 1.80.

„1917 metų gruodžio 20 dienos Liaudies Komisarų Tarybos nutarimu įkurta nepaprastoji vybos Rusijos komisija kovai su kontrrevolucija ir sabotažu. „Dzeržinskis paskirtas VCK pirmininku“ (5 psl.).

Tas pats Dzeržinskis, kuris vlenuolika metų buvo tampoas ir kančkinamas caro kalėjimuose, atsistojo priekyje organizacijos, kuri valė revoliucijos sėjai kelia. kuri apsaugojo pirmuosius socialistinės santvarkos žingsnius nuo interventų sabotažo, šnipinėjimo, nuo samokslu, kurie buvo renjami vietinių užsilikusių baltažvardiečių, padedant užsieniui...

Šioje knygoje J. Germanas, remdamasis biografiniiais Dzeržinskio gyvenimo duomenimis, parodo skaitytui, koks ištvermingas, koks ryžtingas buvo pirmasis Čekos vadovas, „proletarinis Jakobinas, žmogus, kuris su kardu rankoje atmušė revoliucija nuolančius priešus...“

Tai ugninėmis raidėmis revoliucijos istorijoje įrašytas Dzeržinskis.

*

Abi šios Germano knygos ypač tiks besimokančiam jaunimui. Jos turi daug auklėjančios reikšmės. Jose pamatome, kaip buvo kovojama ir kaip reikia kovoti dėl proletariato klasės gerovės, dėl komunizmo pergalės.

Em.

„MOTINOS IR VAIKO APSAUGA“

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos Sveikatos Apsaugos Liaudies Komisarato Motinos ir Vaiko Apsaugos Instituto leidinys, pavadintas „Moti-

nos ir Vaiko Apsauga“. Šis leidinys skirtas gydytojams ir vidutiniam medicinos personalui.

„Tarybu Lietuvoje dabar vyksta visur mediciniui istaigu pertvarkymas, keliamas darbo našumas ir stengiamasi kuo geriausiai aptarnauti tarybinį pilietį. Mes išjungiamo, kaip ir kitos istaigos, į socialistinę statybą. Tam reikalingas didelis žinomybas ir sugebėjimas, kaip tą darba organizuoti ir vesti... Leisdami šį laikraštį, norime padėti medicinos darbuotojams steigti ir dirbti jiems pavestose istaigose ir patiems persilaukėti. „Motinos ir Vaiko Apsauga“ nusilpiuose bus gvildinami visi motina ir vaika liečiantieji sveikatos ir soc. teisės klausimai“ — taip laikraščio paskirtis nusakoma išanginiame redakcijos žodyje.

Laikraščio turinyje randame: „Motinos ir Vaiko Apsauga — politinės reikšmės uždavinys“ — gyd. Seimbergo. „Pastabos dėl nosies difterito epidemijos ir ansisaugojamojo priešdifteritinio skienijimo“ — gyd. L. Melamedo. „Sveika nuo sergančiųjų izoliacija konsultacijose“ — gyd. Golachienės. „Pleno virtuvės ir jų reikšmė kovai su kūdikiu viduriavimais vasaros metu“ — gyd. L. Melamedo. „Kova su vaiku viduriavimais vasaros metu“ — gyd. L. Melamedo. „Neatidėliotini mokyklų higienos uždaviniai“ — dr. Puchovskio. „Moters sveikatos apsauga“ — gyd. J. Cipliausko. „Septynių infekcijų pavojus gimdymo namuose“ — gyd. Kesinaitės. „Fizioterapija akušerijoje“ — gyd. K. Krutikovos. „Sanitarinio švietimo propaganda motinų tarpe“ — V. Tercijono. „Anie vaiku viduriavimus vasaros metu“ — „Straipsnių pavyzdžiai sieniniam laikraščiu apie vasaros viduriavimus“ — „Sarašas temų epizodinėms paskaitoms moterų konsultacijose“. „Bibliografija“. „Socialtynės“ — dr. D. Kesinaitės. „Priešlektuvinė ir priešcheminė apsauga“ — gyd. L. Melamedo. „Socialtynės pagalba“ — Kristinos Grinienės. „Iš Vilniaus M. Soc.-Teisnio kabineto Nr. 1“ — dr. iur. B. Malbergaitės. „Iš Kauno M. Soc.-Teisnio kabineto Nr. 1“ — Izabelės Galpernaitės. „Moters darbo ir moters teisinė apsauga pagal tarybinius darbo istatymus“ — A. Gužytės. „Nedarbingumo lapeliai ligonius slaugyti“ — dr. D. Kesinaitės. „Eilinių ir papildomų atostogų davimo tvarka“ — G. Gauronkio. „Kaip nugalėtime motinų nepasitikėjimą“ — med. sesuo M. Krišmantaitės. „Vilniaus konsultacijos“ ir kt. smulkia kronika.

Laikraščio atsakominga redaktorė yra dr. D. Kesinaitė

Nors šis leidinys skirtas tik gydytojams ir vidutiniam medicinos personalui, tačiau savo straipsnių gausumu ir idomumu jis gali būti praversti ir kitiems, o ypatinai motinoms, kurios ras šio laikraščio skiltyse nepaprastai daug sau naudingų žinių.

LITERATŪROS KRONIKA

Kapo darbininkai ir valstiečiai išsikovoj valdžia ir sukūrė socialistinę valstybę. Revoliucinių kovų ir socialistinės statybos apžvalga. Valstybinės Leidyklos leidin. Nr. 227. 64 psl. Rb. 1.50.

N. S. Tichonovas. — Linksmieji Žirgal. Tarybu rašytojo apysakų rinkinys išvertė V. Kemežys. Valst. Leidyklos leidin. Nr. 155, 179 pusl. Rb. 2.50.

Kasinėjimo darbai Vilniuje

Katedros aikštėje kasinėjimai vyksta toliau. Jau įsikasta apie 5 m. gilumon. Rasta kažkokia grynimosi siena, kuri archeologų tarpe sukėlė didelį susidomėjimą. Be to, rasta daug kitų vertingų iškasenų, kaip įvairių peiliuku, keramikos, pinigų ir t. t. Visa tai yra iš 17—18 amž. Manoma, kad giliau šių archeologi-

nių vertybių yra ir daugiau, nes ligi šiol prisikasta tik prie 17 amž. sluoksnio. Šiems kasinėjimams vadovauja Lietuvos TSR Mokslų Akademija ir Vilniaus Dailės Muziejus. Kasinėjimo duomenis tiria prof. Vorobjovas ir prof. Puzinas. Kasinėjimo darbus prižiūri dr. Holubovičienė (m).

vo atplėsta apie 50 ha žemės. Miestelio zonoj atkovotuose iš ežero plotuose daugiečiai ėmė statydintis pastatus, jų tarpe vieną malūną, bet neatpari drėgna žemė iškrėtė kelias išdaigas, vienas trobesys gerokai įgrimzdė į dugną, kiti pakrypo. Miestelio centras prieš keliolika metų išdegė irgi liepos 26 d. Jis buvo atstatytas daugiausia mediniais trobesiais. Dabar ten yra senmiesčio kvartalas, išlįsai persisunkęs žuvų kvapu, nes Daugai pagarsėję žuvų gausumu. Daugų ežere užtinkama po centneri ir daugiau sveriančių šamų ir stambių kitų žuvų. Daugų ežeras vietomis turi gylis iki 75 metrų. Čia žuvis daugiečiams kasdieninis maistas, kaip ir duona. Todėl čia atvykęs su reikalais valstietis po visų trisų užėjęs į valgyklą ar restoraną daug reikalavimų nestato, o pasako: — Duok čia ko man užkūsc.

Ir pardavėjas žino, kad sodiečiui dešros ar kitkas perbrangu, o žuvis čia pigios ir socialiai privaloma. Žuvis Dauguose pagrindinis maistas.

Daugų miestelis dabartinis metu turi apie 1500 gyventojų, o apylinkėse žemės kalnuotos, tarpukalnėse dažniausiai ežerai ir ežerėliai. Viršukalnės anėšiamos lešiais, iklonės bulvėmis. Ilnais ir avizdomas Plevos — retenybė. Už tai čia gyventojai myli ežerus, jiems ežerai maitinto-

jal, kaip ir žemė, bet apie didįjį Daugų ežerą dzūkai blogos nuomonės:

— O tai besotis, nėra tokio pavasario, kad neimtų staugas, pakli kokio žmogaus nesuraitoja, — pasako savo nuomonę apie didįjį Daugų ežerą eilinis dzūkas.

Mat, užšalus ežerui, per jį išskryžiuoja keliai ir tirpstant ledui pasitaiko, kad kas nors plūsta ir prigeria. Todėl prietaringi dzūkai jį ir vadina besotiū — nepina.

Daugų valsė gyventojai darbštūs ir rūpestingi, čia ir plutokratijos laikais valstiečiai nebuvo taip išskolėnė, kaip aplinkiniuose valsė. Dabartiniu metu čia sėja ir paskolos pasirašymas praėjo sklandžiai.

Dabar esant socialistinei santvarkai, Daugų miesteliui lengvėja perspektyvos plėstis, nes dabar šv. Onos „keršto“ niekas nepaisys. Daugų apylinkėje reiktu daugiau dėmesio kreipti į žuvininkystę. Tai gali duoti daug naudos vietiniams gyventojams ir visam kraštui.

Iš Daugų važiuojant Varėnos linkui, į akį krinta žydų kapai pušimis anapugioje saleleje. Tik tolejo laidoti numirėlius labai nehygieniška, nes ežero vandeni kal kas naudoja gerimui ir maistui virti.

J. Žibaitis

„Sojuzitil“ prisideda prie vietinės pramonės plėtimo

Plačiai išsarsėjusi visoje Tarybų Sąjungoje utilinių medžiagų kontora „Sojuzitil“ ir Tarybų Lietuvos respublikoje randa vis didesnį pritarimą. Šiuo metu Tarybų Lietuvos „Sojuzitil“ respublikinėje kontoroje vyksta pilnu tempu utilinių medžiagų supirkinėjimas ir rūšiavimas. Paskutinių laikų visoje respublikoje įsteigta per 50 supirktu utilinių medžiagų koncentracijos punktu. Nuolatose steigiami vis nauji ir nauji sandėliai ir k. Vilniuje yra įsteigti keturi sandėliai, o Kaune šiuo metu jau sudaryti net 8 sandėliai. Visoje respublikoje veikia tarpapskritinės kontoros ir 4 apskritinės. Vien tik Vilniaus mieste veikia 2 kontoros.

„Sojuzitil“ supirkinėja net 102 svarbesnių rūšių utilines medžiagas. Pirmoie eilėje supirkinėjamos vilnonių skudurų liekanos, kurios yra ypač branginamos ir išimtinai sunaudojamos vietinės pramonės reikalams. Supirkinėjamas milas, vilnonės atraižos, pusvilnonės medžiagos ir kt. Taip pat stengiamasi kuo daugiau supirkinėti avikailių, veltinių ir kitokių liekinių, kurie sunaudojami išimtinai vietinės pramonės reikalams. Iš kt. skudurų supirkinėjama įvairios linijinių medžiagų liekanos, virvės, medvilniniai skudurai ir kt. Šių liekanų superkama gana daug ir jos sėkmingai sunaudojamos įvairiose mūsų fabrikuose.

Kaimuose ir linų apdirbimo įmonėse atsilieka gana daug pakulų, kurias „Sojuzitil“ mieliai supirkinėja ir atiduoda fabrikins, kurie pagamina reikalingas statybinės medžiagas. Kuri laiką ypač daug buvo supirkinėjama senos gumos, kurią produkuojama iš sunaudojusių „Gumos“ ir „Inkarro“ fabriks. Šiuo metu abiejuose fabrikuose jaučiamas šios medžiagos netekimas ir sudarytu atsargu gana ilgai užteks.

Taip pat supirkinėjamos žaliavų liekanos. Medvilninės atraižos, manilinės virvės linijinių medžiagų atraižos, įvairių rūšių siūlai, šilkinės atraižos ir kt. Šios žaliavų liekanos sunaudojamos mūsų pramonės fabrikuose. Iš kitų žaliavų liekanų gerai sunaudojamos kailių atraižos, iš kurių gaminami klijai.

Visose įmonėse, įstaigose atlieka daug makulatūros. Supirkinėjama archyvinė, tipografinė, laikraštinė, kartoninė makulatūra. Ši makulatūra su dideliu pasisekimu perdirbama mūsų popieriaus fabrikuose. Iš 1000 kg

makulatūros gaunama 750 kg naujo ir geros rūšies popieriaus.

Vasaros metu stengiamasi kuo daugiau supirkinėti kaulų. Iš kaulų gaminami maisto milteliai gyvuliams. Prieš atiduodant kaulus ir maisto miltelių gaminimo įmones, iš jų ištraukiami riebalai, iš kurių daromas muilas.

Iš supirktų ragu, galvijų kanopų ir pan. medžiagų gaminamos šukos, sagos ir kt. Įvairiuose supirkinėjimo punktuose daug superkama gyvžaliavos. Iš karčių, arklų uodegų ir šerių gaminami įvairių rūšių šepėčiai. Arklų uodegos, nukirptos nuo gyvų arklų, yra daugiau vertinamos ir pagamintieji šepėčiai pasižymi dideliu patvarumu ir gera kokybe.

Sunaudojamos įvairios plunksnos. Iki šiol plunksnų supirkinėjimas vyko mažais kiekiais, nes daugelis gyventojų patys jas sunaudojavo.

Ypač gerai vertinamas ir ieškomas įvairus spalvotų metalų lauzas. Visuomenėje galima užtikti vario, misinio, aliuminijaus, cinko, švino, alavo, labito ir kitų metalų nereikalingu daiktu. Taip pat užtikinama ir juodųjų metalų lauzo, ypač špižiū, geležies, skardos ir kt. Šių metalų lauzas, kiek tik galima, sunaudojamas mūsų metalo apdirbimo fabrikuose, kas lieka — pasiunčiama į kitų respublikų fabriks.

Nors mažais kiekiais, tačiau gana naudingai superkama šių žaliavų: kamščiai, grafafono plokštelės, juos žolii, karvių plauku matracams ir kt. Kai kurios šių žaliavų liekanos itin vertinamos, pvz. kamščiai.

Didelę dalį supirkinėjamu daiktų sudaro įvairiausių rūšių buteliai. Sveiki buteliai supirkinėjami ir atiduodami į tuos fabriks ir įmones, iš kur jie yra išsiūti. Sudaužyti buteliai ir kitos stiklo liekanos atiduodamos į stiklo fabriks.

Už perkamas liekanas mokama palyginti, nemaži pinigai. Ypač gerai mokama už kamščius, vilnonių medžiagų liekanas, šerius, metalo lauzą ir kt. Žmonės, parduodami įvairių medžiagų liekanas, ne tik gauna pinigų, bet atlieka didelį darbą sudarant mūsų pramonės žaliavų atsargas.

Bet „Sojuzitil“ sutinke savo darbe ir kai kurių sunkumų. Ypač susiduriama su sunkumais transporto srityje, steigiant sandėlius, parduodant surinktas medžiagas. Jurbarko buvo įsteigtas „Sojuzitil“ sandėlis, dėl kurio buvo gautas net 1000 tomisrų Tarybos sutikimas, o Prokuratūra isakė sandėlį uždaryti. Vilniaus miesto VK Sanitarinė Komisija uždraudė rinkti naudingas kaulų liekanas, kurių vien tik Vilniuje ir anksityje surenkama apie 100 tonų. Kai kurie stiklo fabriks atsisako supirkti surinkta stiklo lauzą. Vilniaus valstybinis stiklo fabriks „Vitrum“ dėl nežinomų priežasčių teperka tik baltą stiklo lauzą.

Nežiūrint to, respublikinė „Sojuzitil“ kontora atlieka didelį darbą ir visomis įžomis stengiasi mūsų pramonės įmones aprūpinti žaliavų liekanomis.

Visoje respublikoje liekanų supirkinėjama, rūšiavima ir kt. darbus atlieka apie 1000 žmonių.

M. K.

Utilinis medžiagų užpirkimas ir pardavimas

Nors ir nedidelę praktiką turi LTSR respublikinė „Sojuzitil“ kontora, tačiau per pirmuosius šiu metų penkis mėnesius padarytas didelis utilitinių medžiagų užpirkimas ir pardavimas.

Daugiausia supirkta juodųjų metalų lauzo — 1.283.177 kg. Nemažas kiekis supirktas makulatūros — 1.048.111 kg. Įvairių skudurų supirkta — 917.537 kg., vilnonių skudurų — 192.439 kg., pakulų 115.383 kg., gumos — 150.893 kg., pramonės liekanų — 29.034 kg., kaulų — 850.300 kg., ašutų — 20.796 kg., šerių — 15.410 kg., plunksnų — 24.843 kg., ra-

gų — 26.935 kg., spalvuotųjų metalų — 71.617 kg., konservų dėžučių — 20.956 kg., vilnos — 1.857 kg., stiklo lauzo — 165.088 kg., ir butelių — 470.867 kg.

Iš šių supirktų medžiagų per tą patį laiką pramonės įmonėms perduota:

Vilnonių skudurų — 98.492 kg., paprastų įvairių skudurų — 340.292 kg., gumos 120.165 kg., makulatūros — 1.006.170 kg., kaulų — 575.961 kg., spalvuotųjų metalų lauzo — 43.305 kg., juodųjų metalų lauzo — 742.747 kg. (rūšiav.)

TARYBINIUOSE DARBO KOLEKTYVUOSE

Mūsų fabrike įvyko milžiniškų pasikeitimų

1940 m. liepos mėn. 30 d. didelėmis raidėmis įrašyta į mūsų fabriko istoriją. Tą dieną nacionalizuotas fabriks. Kai šiandien pažvelgių į fabriks, jis man toks artimas, savas. Dar prieš metus aš čia dirbau savininkui — išnaudotojui, o jau šiandien beveik metai, kai fabriks mašinos mūsų. Šeiminniko šešėlis jau seniai išnyko iš fabriks. Į fabriks atėjo nauji žmonės ir pradėjo naują gyvenimą. Kur žengiu fabriks, visur matau didelius pasikeitimus. Pietus mes valgydavome baurioje landynėje, kur kiekvieną kartą grėsė pavojus, kad paims ir užgrius ant mūsų lubos. Fabrike nebuvo nei vandentiekio, nei kanalizacijos, nei kitų reikalingiausių įrengimų. Mūsų šeiminninkui nerūpėjo, kad mes dirbtume higieninėse sąlygose. Jie tikrai skaičiuodavo, kiek mes per dieną padirbdavome.

Dar nepraėjo metai, o jau mūsų fabriks taip pakeitė veidą, kad

šiandien jį ir atpažinti sunku. Šiandien mes turime patogias patalpas, kur skaitome laikraščius, kur valgome pietus, šiandien mūsų fabriks įvykdytas pagrindinis remontas, pristatant dar naują vieną aukštą, kuriame įsitaisėme visą eilę reikalingų kambarių ne tik fabriks administracijai, bet ir mūsų kultūriniais reikalams. Šiandien mūsų fabriks langai valomi yra ne kartą per mėnesį. Juos valome kiekvieną dieną. Dulkių jau nebegeriame daugiau. Įvesta ventilacija. Tarybinė valdžia rūpinasi darbininkų sveikata, nes tik higieniškos sąlygose dirbdami mes galime pasiekti didesnio darbo našumo, galime pakelti fabriks gamybą, o tuo pačiu mes galime prisidėti prie viso krašto ekonominio gerbūvio. Mašinos, kurios vos kartą per metus buvo švarinamos, dabar švarinamos kasdien, nes žinome, kad mašinos dabar yra mūsų.

Įvedus fabriks normas, teisin-

gai tapo paskirstytas mūsų uždabris. Jei kapitalistiniais laikais fabriks teuzdirbdavome tik grašius, tai šiandien mūsų fabriks darbininkai uždirba iki 700 Rb. per mėnesį. Tik normomis dirbdami mes turime progos išmėginti savo jėgas. Dauguma mūsų fabriks darbininkų viršija nustatytas darbo normas. Tai nereiškia, kad normos yra per mažos. Tai aiškiai rodo, kiek galime padirbti žmoniškose sąlygose dirbdami. Dar nepilni metai tarybinio darbo, o jau mūsų fabriks naujos nuotaiškos, naujas gyvenimas. Mes dirbame tokiose sąlygose, kurios įgalina mus tolimesniems gamybiniams fabriks laimėjimams.

A. Štiglo
Vilniaus Avalynės Fabriks „Viktoria“

Vilniaus sporto reikmenų dirbtuvėje

Tai vienintelė ne tik Tarybų Lietuvoje, bet ir visose Pabaltijo respublikose tokios rūšies įmonė. Joje šiuo metu dirba apie 80 darbininkų. Darbininkų tarpe jau yra pasižymėjusių darbuotojų — specialistų. Kai kurie jų patobulino mašinų ir darbo techniką. Iš tokių pasižymėjusių darbininkų ypač pažymėtini šie: batsiuvys drg. Beišteris, rimorius — drg. Demašenka, stalius — drg. V. Matuliza, rimorius — drg. Skubskis, stalius — drg. K. Kosteckis, stalius — drg. Krūminis, šaltkalvis — drg. Kutyšas ir batsiuvys — drg. Kondratavičius, Drg. Kosteckis už savo samanų ir pasižymėjusių darbą yra numatytas pasiūti į Maskvą aplankyti Visasajunginę Žemės Ūkio parodą. Pati įmonė nuolat plečiasi. Šiuo metu, kai nuolat plečiamas darbo žmonių masėse fizikultūrinis judėjimas, respublikinės sporto reikmenų įmonės reikšmė itin kyla. Manoma, kad netrukus bus galima aprūpinti ne tik visą mūsų sporto reikmenų

Prasidėjo maudymosi sezonas

Ne visiems, ne visada ir ne visur galima maudytis. Todėl kiekvienam labai pravartu susipažinti su tam tikromis maudymosi higienos taisyklėmis.

Pradedant maudytis, paprastai reikia pasitarti su gydytoju (ypač jei buvo sergama kokia nors liga), kad jis nustatytų, ar nesergama, ar stipri širdis, ar geri plaučiai ir t. t. Jei gydytojas leidžia maudytis ir plaukioti, maudymąsi pradėti šiltą dieną ir ne žemesnėje, kaip 20°C (16°R) vandens temperatūroje.

Norint iš maudymosi turėti naudos, o taip pat apsisaugoti nuo įvairių netikėtų nelaimių, patartina griežtai prisilaikyti šių taisyklių:

1. Niekuoomet atbėgęs iš darbo ar intensyvaus sporto, o ypač dar sušiles, nešok į vandenį, bet truputį pailsėk, atvėsink kūną ir tik tada maudykis. Mat, sušilusio žmogaus yra ikaitusi ir apsunkinta širdies veikla, kas būna dažniausiai nelaimingu atsitikimų priežastimi.
2. Nepatartina maudytis visai alkanam arba tuojau pavalgisus. Geriausia maudytis ne anksčiau 1 val. po pusryčių ir 2 val. po pietų.
3. Jei turi silpną širdį, labai atsargiai eik į vandenį. Žmogaus širdis — svarbiausias gyvybės palaikymo aparatas. Turėdamas silpną širdį, visada, pradėdamas maudytis, pasitark su geru gydytoju — širdies ligų specialistu.
4. Žemiau 20°C (16°R) nereikia krante be drabužių ilgai aušintis, nes galima labai greit peršalti.
5. Būdamas į vandenį, pirmiausia sušlapink krūtinę, pažastis, o tada jau maudykis.
6. Nebūk vandenyje iki pasidarys šalta. Pradedantieji ir silpnesnės sveikatos gali maudytis ne ilgiau 5 — 10 minučių, stipresni — 15—20 minučių ir toliau — atsižvelgiant į temperatūrą ir užsigrūdinimą.
7. Būdamas vandenyje, neprivalai nei vienos minutės stovėti be judesio. Galima žaisti, mokyti plau-

kioti, stipriai trinti ir masažuoti odą, rankų, kojų ir kūno raumenis.

8. Nesmaudyk ir neplaukiok, kada blogai jautiesi — sergi ir jei dar turi pakilusią kūno temperatūrą, jei esi labai nuvargęs, jauti galvos skaudėjimą ir t. p.

9. Silpnesnės sveikatos žmonėms nepatartina maudytis prie žemesnės temperatūros, kaip 20°C (16°R). Taip pat prie žemesnės temperatūros nepatartina maudytis nutukusiems, silpnos širdies, sergantiems plaučių ligomis, mažakraujams ir tiems, kuriems būna dažni kraujo priepūdziai į galvą.

10. Visai negalima maudytis tiems asmenims, kurie serga reumatizmu, drūgiu, epilepsija, ausų ligomis.

11. Nors sveikas ir stiprus organizmas, malonus ir labai geras oras, tačiau niekam nepatartina ilgiau pasilikti vandenyje kaip pusę valandos.

12. Jei vandenyje pasidaro bloga, pajutai šaltį, galvos svaigimą, tuojau išėik iš vandens ir sekančią dieną galima maudytis tik visai gerai jaučiantis — esant sveikam.

13. Nepatartina pavieniams asmenims ir neleistina be priežiūros mažiems vaikams maudytis.

14. Po maudymosi, nuėmus kostiumą, patartina greit ir sausai ištrinti kūną šurkščiu rankšluosčiu, o jo neturint, nors išsimasažuoti delnu. Jaučiant šaltį arba maudantis vėjuotame ore, pabėgok ar pasigimnastikuok, kad sušiltum.

15. Jei blogai moki plaukti — nesimaudyk nežinomoje vietoje.

Reikia pažymėti, kad geriausia maudytis jūroje arba tekančiam vandenyje — upėje, ežere, kur smėlėtas, švarus dugnas. Stovinčiam vandenyje — pelkėje maudytis nepatartina, nes daugumoje pelkių vanduo yra labai nešvarus. Geriausias maudymosi laikas nuo birželio 15 d., lėnos, rugpjūčio ir dar rugsėjo mėnesiais.

Med. gyd. prof. Kurčionovas.

Kovoje už švarą

Dar anksti prieš 9 val. rytą Sanitarinės Inspekcijos bendradarbis drg. Jokūbas Zalbergas pradėjo savo darbą. Įėjo į „rytų“ cukrainę — B. Zlotnickio, Didžioji 42. Dar prieš dieną jis šnekėjosi su cukrainės savininku dėl sanitarinių reikalų. Tik prieš mėnesį surašytas čia protokolas už nesanitarinį cukrainės stovį. Pirmomis dienomis, surašius protokola, savininkas šiaip taip apsitvarkė, bet netrukus jis vėl grįžo prie įprasto gyvenimo.

Sanitarinės komisijos bendradarbis dairosi po cukrainę. Niekas nepasikeitė po vakarykščio pasikalbėjimo. Sausiniai ir toliau pasilikę nepapdenkti, tešlainiais vaikštinėja musės. Ant sienų ištyse voratinklai. Kaip atrodo virtuvė, kurioje ruošiami ledai ir arbata? Ant grindų matyti vakardienos lupti kiaušinių lukštai, kampuose — sašlavų krūvos. Rankšluostis nešvarus.

— Prašau parodyti sanitarinę knygutę.

Šalia gausių pastabų ir priminimų atsiranda naujas protokolas.

Jokūbas Zalbergas pasuka Savičiaus g. Užupio linku. Paskutinių dviejų savaitžių laikotarpyje aplankė šį kvartalą jau 11 kartų. Šis kvartalas nepašyviama ypatinga švara.

Pirma aplanko Malūno g. esančią „Maisto“ dirbtuvę. Čia, bendrai imant, švaru. Tačiau dešru virimo skyriuje nuolat dūmu debesys. Dirbtuvės vedėjas gauna parėdymą įvesti šiam skyriuje ventilaciją. Darbininkai garsiai rodo pasitenkinimą. Tiek jau metu dirba, o niekam niekuomet neateio galvon įvesti ventilaciją šiame skyriuje. Švposoj ir sanitarinės ins-

pekcijos bendradarbis. Jam malonu, kai jo darbas turi pasekmių.

Sanitarinės inspekcijos bendradarbis lanko krautuve po krautuvės. Vienos jų švaresnės, kitos netaip švarios. Štai, maisto produktų krautuvė Užupio 21. Visame kvartale žinoma kaip pavyzdinga krautuvė. Kiekviename žingsnyje matomas parduotu darbas: maisto produktai pridengti užuolaidomis, sviestas su šūriu — izoliuotose gabliotėse, o mašiuose cukrus pridengtas plonu permatomu popieriumi. Prekės planingai išdėstytos. Ekspedientės švairiais palaidinukais stropiai vykdo sanitarinės inspekcijos nurodymus. Malonu dirkti tokioje krautuvėje.

Mažai darbo randa sanitarinės inspekcijos delegatas „Pienocentro“ krautuvėje Užupio g. 30. Čia pavyzdinga tvarka. Visi produktai pridengti nuo musių ir kt. Tačiau šalimais „Rūtos“ krautuvėje drg. Zalbergas užtinka rekordinį musių skaičių. Musės maisto produktų krautuvėje — tai rimtas pirkėjams pavojus. O vis dėlto „Rūtos“ Nr. 30 darbuotojai nekovoja su musėmis. Inspekcijos delegatas pataria pakabinti lipukus musėms. Krautuvės vedėjas atsako:

— Nežinau, kur galima jų gauti.

Argi jau ištikrųjų kooperatyvams sunku surasti lipukų? O gal tai tik trūksta elementariųjų higienos taisyklių supratimo?

Eidamas pro Užupio g. Nr. 4 butą, drg. Zalbergas užėina į siuvėjo Pagerio butą. Jis čia jau 3 karta. Butas buvo labai blogame sanitariniame stovyje. Maisto trupiniai, medžiagų gabalai ir įvairūs popiergallai maišėsi ant grindų. Sanitarinės inspekcijos delegatas susaukė viso namo pasitarimą. Išaiškino tiems, kokios yra pasekmės gyvenant tokioje nešvarioje ir netvarkingame bute. Tiesiog turėjo brabilti į eventojū ambicija. Po keleto dienu, kai vėl grįžo čia pasižiūrėti, rado jau truputį geresni stovį. Šiandien jis vėl čia atėjo, norėdamas patikrinti, ar eventojai vėl negrįžo prie senovės. Su malonumu konstatavo, kad paverčio sanitarinė eventojū būklė Vienas eventojū jam nasakė:

— Jau mes pasistengėme, kad mūsų namai būtų vien švaresni ir pavvzdgingiausiu Užupio.

Apie 16 val. drg. Zalbergas grįžo į Sanitarinę Inspekciją, kur padarė pranešimą apie 32 obitavų sanitarinę būklę. Kulkiose pateiktose susirinko keliolika vyriškių ir moterų — tai armija kovoje už švarą. Kiekvienai dienai jie gauna atskiras instrukcijas. Tik planingai dirbant, diena iš dienos vėsta akcija už švarą gali duoti reikalingu vaisių.

Eita

A. Steponaitis.

Plečia popieriaus gamyba

Popieriaus ir Degtukų Gamybos Trestas savo žinioje šiuo metu turi 4 popieriaus fabriks, 2 degtukų šiaudelių gaminimo fabriks, 1 degtukų fabriks ir 6 kartono fabriks. Viso tose įmonėse dirba per 2000 darbininkų. 1940 m. liepos 1 d. dirbo 1117 darbininkai, gruodžio mėn. jau 1514, sausio — 1613, o gegužės mėn. jau 2077 darbininkai. Tie skaičiai rodo, kad tarybinėje santvarkoje šios gamybos šakoj darbininkų skaičius per 10 mėnesių padidėjo beveik dvigubai. Per tą laiką buvo naujai atidarytas Naujųjų Verkių popieriaus fabriks, kuris be darbo stovėjo 12 metų. Dabar šis fabriks gamina geriausios rūšies popierų. Jonavoje ir Baltojoje Vokėje buvo paleisti į darbą degtukų šiaudelių fabriks. Valkininkuose kartono ir

lignino fabriks. Visai iš naujo pradėtas statyti Pabradažės kartono fabriks, kuris jau baigiamas įrengti ir po mėnesio jau pradės dirbti. Naujųjų Verkių popieriaus fabriks įrengiamas naujas skyrius, kuriame iš senų skudurų bus pradėtas gaminti rūkomasis ir kitų geriausių rūšių popierius. Dar yra neveikiančių arba apgriuusių kartono fabriks Biržuvėnuose, Kurtuvėnuose ir Jašūnuose. Taip pat susirūpinta ir šiais fabriksais, ir šiomis dienomis išvyko komisija tų fabriks apžiūrėti. Galimas daiktas, kad šie fabriksai taip pat bus atremontuoti ir paleisti į darbą. Apytikriais daviniais, pasmedžio planą daugiau kaip 100% jau išpildė faneros ir popieriaus fabriksai (m).

VILNIUJE IR APYLINKĖJE

JUSINĖS UKYJE BUS SENELIŲ — INVALIDŲ NAMAI

VMVK Socialinio Aprūpinimo skyrius baigė rementa Jusinės ūkyje, Čia bus perkelti seneliai iš SIN Nr. 1. Namu remontas atšėjo 80 000 Rb. (m)

VMVK PLEČIA PRAMONĖ

Vilniaus Miesto Vykdomasis Komitetas kreipėsi į Komisarų Tarybą, prašydamas perduoti miesto pramonės kombinatui tris cechus: virvių, veltinių ir rimorių iš Odos fabriko Nr. 2. Gavus šiuos cechus jie bus praplėsti ir gamyba padidinta.

MOKYTOJAI APRŪPINAMI KURU

VMVK Švietimo skyrius jau aprūpino visus miesto pradžios mokyklų mokytojus kuru ateinančiai žiemai. Dabar bus aprūpinti vidurinių mokyklų mokytojai (m)

PRADĖTA GELEŽINKELIŲ NAMŲ STATYBA

Vilniuje. Sodų ir Geležinkelio gatvių kampe prasidėjo geležinkelinių namų statyba. Namų statybai paskirta 1,2 mil Rb Viso tuose namuose bus įrengta 32 butai geležinkelio tarnautojams. (m)

REMONTUOJAMI VASARNAMIAI

Statybos Trestui Vilniaus miesto LKP(b) komitetas pavedė Valakumpiuose atremontuoti 32 vilas. Vilos jau baigiamos sutvarkyti, daugiausia jos tik perdažomos ir netrukus jose jau bus galima pradėti vasaroti. (m)

PERTVARKOMA V FILHARMONIJAI

Nauju Valst. Filharmonijos estrados reikalų vedėju paskirtas drg.

Šusteris. Estrada pertvarkoma iš pagrindų, peržiūrėti kadrai, bus plečiamas miniatūrinis teatras, organizuojamas valst. džazo orkestras, organizuojamos estrados brigados ir t.t. (m)

PAIŠYBOS KURSŲ MOKINIŲ PARODA

Vilniuje atidaryta Paišybos Kursų mokinių darbų paroda. Paišybos kursas lankė apie 80 mokinių, kurie per 6 mėnesius padarė didelę pažangą; kai kurie jų jau perkelti į trečią grupę. Kursus lankė darbininkai, studentai, moksleiviai ir kitu profesijų žmonės. Pažymėtina, kad geriausias mokinytis pasirodė kursuose darbininkas drg. Tumkevičius, kuris dienos metu dirba odų fabrike, o po darbo vakarais stropiai lankė paišybos kursus. Jis taip gerai mokėsi, kad atėjęs į kursus pradžioje neturėjo jokio supratimo apie paišybą, o po 6 mėnesių pasirodė vienas pažangiausių mokinių. Jo tėvas taip pat darbininkas. Rudenį šiuos paišybos kursus projektuoja ma perversi vidurinė paišybos mokykla, kurios uždavinys bus paruošti kandidatus į Dailės Akademiją, kuri bus Vilniuje, arba Dailės Institutą Kaune (m).

VILNIAUS DAILĖS MOKYKLOS PARODA

Šį sekmadienį, birželio mėn. 22 d. 13 val., Vilniaus Dailės Mokykloje atidaroma studentų 1940-41 m. m. darbų paroda. Parodoje išstatyta rengiamojo skyriaus paišybos, tapybos, skulptūros ir grafikos darbai; taip pat specialybių tapybos, skulptūros ir grafikos studijų darbai. Paroda tęsis iki 8. m. birželio mėn. 29 dienos.

Sachmatai

TSRS SACHMATŲ PIRMENYBIŲ PUSFINALIS

Rostovas prie Dono (T—E). Baigiant lošti anksčiau neužbaigtas partijas, Gerstenfeldas (Lvovas) palaipsniui parodė savo persvarą vakardienos turo partijoje su Makogonovu (Baku). Tai pirmas Gerstenfeldo išlošimas ir pirmas Makogonovo pralaimėjimas. Retas sutapimas žaidimo pozicijų pasitaikė Veresovo (Minskas) su Samajevu (Leningradas) ir Jelcovo (Maskva) su Vistaneckiu (Kaunas) partijose. Abiejose partijose juodieji endšilyje turėjo po vieną žirgą ir du pėstininkus karaliaus sparne prieš baltųjų bokštą. Šios dvi partijos pasibaigė vienu metu juodųjų laimėjimu — laimėjo Samajevas ir Vistaneckis.

Šį sachmatų pusfinalio vakarą galima pavadinti revanšų diena. Parnovas, kuris vakar ketvirtame ture buvo nugalėtas Siličo (Vitebskas), penktame ture pasiekė žymią pirmenybę prieš Stolbergą. Vakaro pralaimėjęs Leningrado meistras Šneidemanas šiandien išlošė prieš Tiurną (Talinas), Mikėnas (Kaunas, kuris vakar buvo atidėjęs partiją blogoje padėtyje, šiandien revanšavosi ir išlošė iš leningradiečio Cechoviero. Penktame ture pasiekė laimėtiną Veresovus, žaidęs juodaisiais su Kasparianu (Erevanė). Laimėjo Jelcovas, žaidęs su Rabinovičiumi (Leningradas), Golyoku (Rostovas) — Belavenecu (Maskva), Grečkino (Stalingradas) — Ragozino (Leningradas), Koblenco (Ryga) — Kuzminičo (Leningradas) partijos pasibaigė lygtimis.

Po dviejų lygtimis pasibaigus partijų trečioji treniruojamojo mačo tarp Bondarevskio ir Boleslavskio partija šiandien pasibaigė TSRS didmeisterio Bondarevskio laimėjimu, Birželio 20 d. varžybų dalyviai išsisi. Šeštas turas įvyks birželio 21 d. vakare.

UKMERGĖ NUGALĖJO UTENĄ

Utenos vid. mokykla, pradėdama mokslo metų paskutinį trimestrą, iškviėtė soclenktynių Ukmergės I vid. mokykla. Ukmergės mokykla dauguma punktu iškviė Utenos I vid. mokykla. (Sl.)

HIGIENA IR SVARA YRA GERIAUSIA PRIEMONE SVEIKATAI IŠSAUGOTI.

vėliau, kaip 10 dienų po projektų įteikimo termino.

11. Po termino įteikti projektai svarstomi kitame konkurse.

Adresas: Vilnius, Gedimino (buv. Pilies) Nr. 8. Priėmimo val. 13 — 15.

Strolis, Kuzminskis, Tamošaitis, Žukas

SPORTAS

JOČYS VYKS Į MASKVĄ

Žinomas T. Lietuvos lengvaatletas, Pabaltijo barjerinio bėgimo meistris Jočys pakviestas į visasajunginį geriausių lengvaatletų sąskridį Maskvon.

Sąskridis prasidės nuo š. m. 29 d. ir truks beveik visą mėnesį. Jame Jočys mėgins gerinti TSRS 110 mtr. barjerinio bėgimo rekordą, kuris priklauso Stepančiokui su 14,6 sek. (Kbr.).

IŠ VILNIAUS I-OS VID. M-LOS GYVENIMO

Vilniaus I-oje vidurinėje mokykloje būsimų raudonarmiečių paruošimas vyksta sklandžiai. Mokykla kartu su suaugusių vid. mok. sudaro I-ą kuopą. Netrukus žadama išleisti sieninis laikraštėlis Lietuvos ir rusų kalbomis.

PDG ženklų normų laikyme jau įvyko dvejų varžybų:

1000 mtr. bėgimas ir rutulio stūmimas. Geriausias laikas 1000 m. bėgime parodė Tunkis (IX d. s. kl.), perbėgęs ši nuotoli per 2 min. 48 sek. Antra vieta atiteko Tamulevičiui (X a. kl.) — 2 min. 51 sek ir trečia vieta — Čiurlioniui (X a. kl.) 2 min. 55 sek.

Rutulio stūmime pirma vieta taip pat laimėjo Tunkis, nustūmęs 9 m. 70 cm. Antra vieta užėmė Barauskas (IX d. s. kl.) su 9 m. 50 cm. (Kbr.).

LENGVOSIOS ATLETIKOS RUNGTYNĖS

Šiandien Vilniuje F. K. ir S. K. stadione, įvyks individualinės lengvosios atletikos pirmenybės. Pirmenybėse dalyvaus geriausi Vilniaus lengvaatletai.

Pirmenybių pradžia 12 val.

DVIRAČIŲ KROSAS

VII. 6 d. Vilniuje įvyks 20 km. nuotolyje dviračių krosas. Pareiškimai priimami iki liepos mėn. 1 d. Vilniaus F. K. ir S. K. patalpose. Reikia paduoti pavardę, vardą, gimimo datą, darbovietę, partiškumą, adresą, dviračio rūšį (turistinis ar sportinis).

Pageidaujama, kad pareiškimai būtų ne individualūs, bet kolektyvūs, atsiunčiant per profsąjungas, sporto klubus ir pan. (Kbr.).

ODININKAI — LOKOMOTYVAS

Penktadienį Vilniaus profsąjungų futbolo pirmenybių rungtynėse Odininkai laimėjo su Lokomotyvu pasekme 3:0 (Kbr.).

LAUKO TENISO PIRMENYBĖS

Š. m. 26 d. Kaune įvyks T. Lietuvos lauko teniso pirmenybės. Vilniaus rinktinė šioms pirmenybėms vyksta stigarus sietato su Gerulajūiu, Gledriu, Zachaževskiu ir kt. priešakvie (Kbr.).

FUTBOLŲ RUNGTYNĖS

Šiandien Vilniaus F. K. ir S. K. stadione įvyks dvišios draugiškos futbolo rungtynės: 17 val. Odininkai susitikis su Spartuoliu II; o 19 val. N-dalis — Spartuolis I. (Kbr.).

IŠĖJO „PASIRUOŠĘS DIRBTI IR TSRS GINTI“ KNYGA

Neseniai pasirodė Lietuvos kalba „Pasiruošęs dirbti ir TSRS ginti“ knyga (PDG), kurioje supažindinama su PDG ženklų normomis, gimnastika ir t. t.

Knyga gaunama Vilniaus F. K. ir S. K. patalpose (Penkių Komunarų g-vė 10). Kaina 1,50 Rb.

NAUJAS LEONIDO MEŠKOVO REKORDAS

Lenigradas. Birželio 20 d. VCPST žiemos plaukiojimo baseine Leonidas Meškovas 300 metrų distanciją krauliu nuplaukė per 3 min. 26,5 sek. Naujasis Meškovo rekordas 0,4 sek. geresnis už senąjį Visasajunginį rekordą ir 1.1 sek. aukštesnis už oficialų Europos rekordą, pasiektą prancūzo Žono Tario.

Pasaulinis rekordas priklauso Me-dikaii (JAV) — 3 min. 21,6 sek.

BOROVSKO KALVOJE

Moskvos turistai ir alpinistai rengiasi savo saskrydžiui, kurio bus atidarytas vasaros turistinis sezonas. Birželio 28 d. vakare į Borovsko kalvą, už 35 kilometrų nuo sostinės, pėsti, dviračiais, baidarėmis pradės traukti šimtai sportininkų. Daugelis iš jų nakvos palapinėse, miške arba Maskvos upės ir Pachros krantuose. Didelė vora ir tradicinis saskrydžio vieta ims plaukti motociklininkai, automobilininkai. TSRS centrinio automobilio ir motociklo klubo nariai.

Birželio 29 d. kalvos viršūnėje bus iškilmingai atidarytas vasaros turistinis sezonas. Bus pravesta kombinuota estafetė. Iš kiekvienos sporto draugijos joje dalyvaus po šešių žmonių komanda. Pirmame tarpsnyje, 800 metrų ilgio, estafete neš bėgikai. Jie perduos ją dviratininkams, kurie atliks 500 metrų distanciją perduos irklutojams. Sportininkai, dalyvaujantieji estafetėje, turės progos išlaikyti bėgimo, dviračių, irklavimo, klūčių ruožo nugalėjimo normas iš PDG komplekso.

Su dideliu susidomėjimu laukiamas savotiškas slalomas baidarėmis. Upėje bus išdėstytos įvairios klūtys: bakenai, posūkių ženklai ir t.t. Toliau turistai turės nugalėti šias klūtis didžiausiu greičiu.

Skaitytoju pastabos

PARDAVINĖJA SENUS LAIKRAŠČIUS

Pil. M. K. rašo: Jau kelintą kartą pastebėta, kad Vilniuje ir kitur parduvinėjami seni laikraščiai. Skaitytojas, kur nors skubėdamas, nusiperka laikraštį ir tik vėliau pastebi, kad tai senas laikraštis. Man taip pat pasitaikė birželio 18 d. Kaišiadorių stoties kioske nusipirkti seną „Vilniaus Balsą“ numerį. Tik traukinyje pastebėjau, kad laikraštis jau prieš kelias dienas iššėjęs. Tarp kitko, kiosko pardavėja sakėsi, kad „Vilniaus Balsas“ tegautu iš viso kelis numerius ir tai visuomet pavėluotai. Jau laikas būtų sutvarkyti spaudos pardavinėjimo reikalus.

Dailės darbuotojų kooperatyvo „Dailė“ piešinių—projektų, modelių ir pavyzdžių konkursas

1. „Dailės“ kooperatyvas skelbia nuolatinį piešinių — projektų, modelių ir pavyzdžių konkursą. Kiekvienam konkursui terminą nustato kooperatyvo valdyba.

2. Konkursui gali būti patiekti 1 š įvardinti dalykai šioms dirbinių rūšims: medžio, žaislų, metalo, keramikos, odos, audinių ir kt. Kiekvienai dirbinių rūšių projektams gaminti leidžiamos instruktijos.

3. Konkursai yra slapti. Juose gali dalyvauti visi LR piliečiai.

4. Konkurso jūry komisija (nuolatinė arba vienkartinė) sudaroma iš dailininkų ir specialistų meisterių. Jūry komisijos sudėtį tvirtina LTSR Dailininkų Sąjunga arba Meno Reikalų Valdyba.

5. Jūry komisijos sprendimas yra galutinis.

6. Jūry komisijos premijuoti dalykai pereina į visišką „Dailės“ kooperatyvo nuosavybę su teise juos taisyti, perdirbti, reprodukuoti ir pan.

7. „Dailės“ kooperatyvas per jūry komisiją skiria premijas nuo 100 iki 500 rb. Premijos dydį sprendžia jūry komisija savo nuožūra. Autoriai, nesutinką su premijos dydžiu, gali po sprendimo savo darbą atsiimti.

8. Premijos išmokamos ne vėliau kaip 10 dienų po jūry sprendimo.

9. Konkursui skiriami projektai įteikiami „Dailės“ kooperatyvui su užrašu: „Dailės“ kooperatyvo konkursui“ ir parašoma: audiniam, medžio drožiniams arba kitiems dirbiniams projektai.

10. Jūry komisija kviečiama ne

LENKŲ DRAMOS TEATRAS, Gorkio g-vė 38. Šiandien, VI. 22 d. 20 val. tragedija P. Cornelle'o „CYD“. Pirmadienį VI. 23 d. teatras nevelkia (rolisio diena).

Dėmesio! Vilniuje prie Neries upės tarp Žaliojo tilto ir 1-mos ligoninės) birželio 23 dieną 18 val. atidaromas Vasaros Jomarkas.

II Juridinė Konsultacija Vilniuje, Didžioji g-vė 8 — 2. Tel. 1201. Priima klientus nuo 8 iki 14 val. ir 16 iki 19 val.

Dėmesio! Valstyb. Mechaniz. Išsiuvinėjimo Fabrikas „Banga“ Naujoje Vilnioje ieško darbininkų ir darbininkų turinčių nuosavas trikotažo — kojinių gaminimo mašinas. Informacijas suteikia Fabrikas „Banga“ biuras N. Vilniuje, Polocko g-vė Nr. 35 nuo 12 — 15, o Vilniuje Sodų g-vė 9/4 nuo 17 — 19 val.

PRAMTORGŲ PAVILJONAS VASAROS JOMARKE. Siūlo didelį pasirinkimą indų, drabužių, avalynės visokios rūšies, kelių ir galanterijos išdirbintus. Jomarkas atidaromas rytoj 6 val. vakare (Neris pakrantėje nuo Žaliojo tilto iki 1-mos ligoninės).

Vilniaus Valgio Trestas Nuo birželio 15 d. veikia VALAKUMPES PAPLŪDIMYJE (PLIAŽE) svetainė ir bufetas. Pusryčiai, pietūs ir vakarienės. Ledai, alus, vaisvandeniai ir alkoholiniai gėrimai. Virtuvė veda „Žoržo“ svetainės virėjas. Radijo muzikos transliacijos. Įėjimas į paplūdimį nemokamas. Kabinos ir rūbinės prieinamos kainomis. Susisiekimas garlaiviais ir autobusais.

KINAI „UDARNIK“ — „Kafiniai“. Seansai: 18, 20, 22 val. „CASINO“ — Filma pagal Soltykovo apysaką Juduška Golovlev. Seansai: 18, 20, 22 val. „LUX“ — Raitelis iš Kabardos. Seansai: 18, 20, 22 val.

J. Bulhako artistin. FOTO-DIRBTUVĖ. Portretai, grupių padidiniai, reprodukcijos, atvirukai. Pasame fotografijos. Skaitykite ir platinkite „Vilniaus Balsą“

DAKTARAI G. VOLFSONAS, odos, veneros ir lyties ligos. Nuo 10 — 12 ir 6 — 8 v. moteris nuo 2 — 3 val. Vilniaus gt. Nr. 7. Tel. 10-67. L. CHOLEMIENĖ, Odos, venerinės ir moterų ligos. Priima nuo 15 — 17.30 val. Pylimo g-vė Nr. 22, tel. 383.

B. TOLČINSKIS Viln. Univ. Klinikos buv. asistentas. Ausų, nosies ir gerklės ligų specialistas. Pylimo gt. Nr. 10. Tel. 16-33 Priima 16 — 19 v. Z. ZELDAVIČIENĖ, Moterų, venerinės, odos, šlapimo takų ligos. Priima: 9 — 11 ir 4 — 8 val. Vilniaus gt. Nr. 28. bt. 3, tel. 277.

PETROVIČ-JURČENKIENĖ, Savičiaus ligoninės ord. Odos, veneros ir lyties ligos. Jagelioniu gt. Nr. 16 — 6. Priima: nuo 5 — 7 po piet.

„VILN. BALSAS“ REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Radvilaitės g. 7 — 9. Telef. 29-59, rinkykloje 22-23. Redakcijoje interesantai priimami 11—14 ir 16—18 v. Administracija veikia nuo 8 iki 20 val. PRENUMERATA: mėtamis 40 Rb. | trims mėn. 10 Rb. | pusei metų 20 Rb. | mėnesiui 3,35 Rb. | Atskiro numerio kaina 15 kapeikų. SKELBIMAI: 1 mm 1 Rb. Smulkūs skelbimai už 1 žodį 50kp. Pranešimai už 1 petito eilutę 3Rb. Užuojautos už 1 petito eilutę 10 Rb.

Paskutinės žinios iš Respublikos

VIETOJE DVIEJŲ SAVAIČIŲ — PER 4 DIENAS

Šiomis dienomis buvo baigti statytą remontui laiką ir išplėte Tauragės valstybinės lentpiuvės gaterių remonto darbai, kuriems buvo skirta dvi savaitės laiko. Prie remonto dirbę įmonės darbininkai buvo išpareigoję sutrumpinti nu-

statytą remontui laiką ir išplėte tarpusavio socialistines lenktynes. Išpareigojimas įvykdytas garbin-gai. Vietoje dviejų savaičių re-montas baigtas per 4 dienas.

(Elta)

STAKLĖS METALO APDIRBIMO PRAMONEI

Staklių gamybos fabrikas Nau-jojoje Vilnioje išleido pirmąją metalo apdirbimo pramonei reika-lingų staklių partiją. Ligi šiol

tos staklės mūsų respublikos imo-nėse nebuvo gaminamos. Be stak-lių, fabrikas pradėjo gaminti me-chaninius piūklus.

I VISASAJUNGINĘ ŽEMĖS ŪKIO PARODĄ

Birželio 22 d. iš Vilniaus apskrities i Visasajunginę Žemės Ūkio parodą išvyksta pirmoji valstiečių ir žemės ūkio darbininkų ekskursija. Išvyks-

tančiųjų tarpe — valstietis drg. Fe-dotovas (Gajo km., Jašūnų valsč.), pasižymėjęs pavasario sėjoje, ir kt. Iš viso išvyksta 70 žmonių.

ZARASŲ APSKR. BAIGIAMAI APSĖTI ŪKIAI BE SAVININKŲ

Baigiantis sėjos darbams paaiš-kejo, kad Zarasų apskrityje yra ūkių, kurių turėtojai dėl apsiei-dimo neapsėjo savo laukų. To-kių ūkių atsirado apie 20. Čia didelis apsieidimas valsčių vyk-domųjų komitetų, kurie, matyti, nekontroliavo sėjos eigos ir never-tė apsieidėlius vykdyti sėjos.

Kai kurie stambesni žemvaldžiai tiek apsieidę, kad apsejo tik po 1 ha žemės. Iš tokių paminėtini: Iznovas, Smalvų valsčiuje, turėjęs viso 25 ha žemės, o apsejo tik 1 ha; Amilija Belavičienė, gyv. Mi-kaťankos km., Smalvų valsčiuje, taip pat nesirūpina sėja. Juozas Buselis, Mukulių km., Imbrado valsč., turi 28 ha žemės, bet visiškai nesirūpino savo ūkio tvarky-mu. Yra ir kitų valstiečių, kurie apsieidę ir nesirūpina savo ūkių tvarkymu.

V. J.

Iš Visos Sąjungos

ITEIKTI TSR SAJUNGOS ORDINAI IR MEDALIAI

Birželio 19 d. TSRS Aukščiausios Tarybos Prezidiumo pirmininkas Kalininas i teikė apdovanojiesiems ordi-nus ir medalius.

Už pavyzdinga vadovybės uždavi-niu atlikimą ir parodytą drasą ir nar-sumą kovose su suomių baltagvardie-čiais fronte iteikiami ordina i me-daliai Raudonosios Armijos kovotojų, komandierių ir politinių darbuotojų grupei.

Raudonosios Žvaigždės ordina gausa jaunesnysis komandierius kom-jaunuolis Žilkinas. Per karo veiksmus su baltasuomių gaujomis jis tarnavo artilerijos padalinije. Vieną kartą pėstininkai puolė smarkiai sustiprinta priešo rajona. Priešakinės dalys priėjo prie pat priešo gynimosi prie-šakinio krašto. Slinkimas toliau buvo sustabdytas smarkios kulkosvaizdžių ugnies. Artilerijos grupė, kurioje bu-vo Žilkinas, paremdama pėstininkų puolima, truškino baltasuomių bate-rijas, susektus ugnies taškus gynimosi linijos gylumoje. Gavęs žinių apie puolimo sulaukyma baterijos koman-dierius nutarė iš atviru poziciju pa-laužti prieš pasipriešinimą ir užtik-rinti tolesni pėstininkų slinkima i prieki. Ši atsakinga uždavinį įvykdyti buvo pavesta Žilkinui. Komand-ruolis pabūklas paslinko i prieki. Per sunkiai pereinamas vietas trumpu lai-ku komanda išvedė savo pabūklą i prieki. Pėstininkai ėmė vykdyti savo uždavinį. Baltasuomiai ėmė žerti su-tekta ugni i artilerijos drasuolius. Tuo tarpu ju veiksmu nesustabdė. Tada no kito taiklatai siuntė i tikslą savo sviedinius taikytuos Žilkinas. Kiekvienas sviedinio sprogdimas af-nėsdavo priešui pralaimėjima Vieno

pabūklo ir trijų sunkiųjų kulkosvai-džių ugnis buvo užgnaužta, o ju ko-mandos sunaikintos. Iš dviejų įtvir-tintu ugnies lizdų baltasuomiai nu-traukė šaudyma. Juos priverstė nu-tilti Žilkinos sviediniai.

Drasos pavyzdžius su baitasuomiais rodė raudonarmietis kulkosvai-dininkas Uchinas. Jam buvo iteiktas Raudonosios Žvaigždės ordinas. Per viena iš karo veiksmų drasusis kul-kosvaidininkas, vykdydamas žvalgy-ba, praslinko toli i prieki ir nakti prasiskverbė i priešo užnugarį. Uchi-nas pasiekė nedidelį kaama. Nepasi-tenkines gautomis žiniomis, jis nutarė išaiškinti priešo pajėgas ir jo ug-nies taškų buvimo vieta. Užėmęs ge-rai paslėptą pozicija. Uchinas neti-kėtai priešui jo užnugaryje ėmė šau-dyti iš kulkosvaizdžio. Kilus panikai, atskiros priešo grupės ėmė trauktis. Priešakiniam gynimosi linijos pa-kraštyje baltasuomiai ėmė be tvar-kos šaudyti. Tikslas buvo pasiektas. Kulkosvaidininkas Uchinas priverstė priešą parodyti savo gynimosi siste-ma šitame ruože. Tuo tarpu Uchinas, pasinaudodamas nakties tamsa, ne-kreipdamas dėmesio i baltasuomių ugni, pereidavo iš vietos i kita ir kiekviena karta siuntė truškinama ugni i jo susektus priešo ugnies taš-kus. Puolančiosios dalys puolė kai-ma. Baltasuomių pasipriešinimas bu-vo palaužtas. Sužeistas Uchinas iš savo pozicijos prieš užnugaryje ne-pasitraukė. Jis drasiai kovojo, šaudy-damas besitraukiančius baltasuomius, kol atslinko savo kariuomenės dalys.

Iteikus ordinus ir medalius, Kali-ninas širdincai pasveikino andovano-tuosius draugus ir palinkėjo jiems to-lesnės sėkmės darbe (T-E).

Ekonominiai sunkumai kapitalistinėse šalyse

Niu Jorkas. Jungtinėse Valstybė-se jaučiamas trūkumas strateginių medžiagų, būtinai reikalingų plieno lydiniams gaminti.

Karinis valdžios organu praneši-mu, praėjusiais metais vyriausybini-ai strateginiu metalu rezervai bu-vo padidinti. Paskutiniu laiku tona-žo trūkumas kliūdo toliau sudaryti atsargas. Turimais daviniais, man-gano atsargu užteks 16 mėnesių, chromito atsargu — 12 mėnesių, volframo ir nikelio atsargos yra ne-žymios. Nikelio gamyba Kanadoje, kaip atrodo, patenkinama Jungtinių Valstybiu pareikalavimus.

Oficialiais daviniais Jungtinėse Valstybėse pagaminama tik 5—8% šalvie sunaudojamo mangano, 1% nikelio 1% chromito, 30—40% valf-ramo. Kovo mėnesi Jungtinės Vals-tybės importavo 139,000 tonų man-gano rūdos. Tą patį mėnesį šalyje man-gano buvo pagaminta 1,800 ton-nu. Prekybos ministerijos daviniais, praėjusiais metais i Jungtines Vals-tybes buvo importuota 1 255,000 to-nu mangano. Žinomas amerikiečių metalurgas Džiletas pareiškė, kad šiais metais Jungtinių Valstybiu

vieno milijono tonų aukštos rūšies mangano rūdos.

Dabar Jungtinės Valstybės yra priverstos importuoti beveik visą pramonei reikiama chromą.

Tankų statybos ir kita karinė pramonė yra reikalingos nikelio prista-tymu išplėtimo. Tų pramonės šaku paklausa patenkinama nikeliu, gau-namu iš Kanados, kur io pagamina-ma 95% pasaulinio kiekio.

Šiu metu birželio 14 dieną Jungt-inių Valstybiu vyriausybė apriboto pramonės imonių aprūpinimą volf-ramu ryšium su rimtu to metalo trūkumu. Gegužės mėnesi Jungtinių plieno liejimo pramonei reikės apie Valstybiu vyriausybė sudarė sutar-tis užpirkti visam Bolivijoje paga-minamam volframui Maining Džor-nes praneša, kad Kalifornijoje sta-tomas fabrikas volframui gaminti. Jame per parą bus pagaminama 17 tūkst. tonų to metalo.

Pagal parengtą planą strateginiu medžiagu atsargoms sudaryti kau-žniau suvaržytas Jungtinėse Vals-tybėse sumažinamas iki 60,000 tonų vietoj 817,000 tonų, sunaudojamų da-bar.

Karas Europoje, Afrikoje ir Azijoje

ANGLŲ VOKIEČIŲ

fronte — žymus aviacijos aktyvu-mas. Vokiečių lėktuvai, kaip Vokietij-os kariuomenės vadovybės komuni-kate pranešama, puolė Grimsbio uosta. Greit-Jarmuto uosto įrengi-mus, o taip pat aerodromus, esančius Anglijos viduryje ir rytuose. Vokie-čių povandeniniai laivai Atlanto van-denyne šiaurinėje dalyje nuskandino kelis angliu prekinius laivus ir pagal-bini kreiseri.

Nakti i birželio 21 dieną, kaip „Roiterio“ agentūra praneša, angliu avia-cija įvykdė neilga, tačiau aršu puo-lima Prancūzijos pakraštyje, kuri yra užėmę vokiečiai. Ta pačia nakti ang-liu lėktuvai puolė Šiaurės Vakarų Vokietija. Pagrindinis angliu aviaci-os puolimo objektas buvo Kilis.

Londonas. „Roiterio“ žiniomis, stambūs angliu bombonešių junginiai nakti i birželio 19 d. bombardavo Šiaurės vakaru Vokietijos oostus ir Bresta, kur yra vokiečių linijiniai laivai „Sarnhorst“ ir „Gneisenau“ ir Hiperio klasės kreiseris. Nežūrint nepastovaus, kartkartėmis apsiniau-kusio oro, angliu lėktuvai nužymėms tikslus pasiekė. Bresto ir Bremeno dokuose kilo stambiu gaisru. Vienas bombonešis buvo prieš nalkintuvo keturis kartus pultas, kol pagaliau, pastarasis buvo sužalotas. Angliu lėk-tuvai laimingai sugrižo i savo bazes.

ŠIAURĖS AFRIKOJE
Tobruko ruožė, kaip Italijos kariuo-menės vadovybės komunikate nuro-doma, vyksta artilerijos susišaudy-mai. Solomo rajone, kaip „Roiterio“ agentūros korespondentas praneša, pastebėta koncentruojant vokiečių kariuomenės dalinius, kurie buvo pa-skubomis permesti iš Tobruko sri-

ties karo veiksmu Vakarų Dykumoje metu. Angliu ir indu kariuomenės da-liniai dabar vėl užima pozicijas, ku-riuos buvo ju rankose per paskuti-nius tris mėnesius. Dabar, kaip ko-respondentas pažymi toliau, abiejų šaliu karo veiksmai Libijos ir Egip-to fronte dėl smarkaus somumo be-veik nutruko.

Vokiečių bombonešiai, kaip Vokie-tijos kariuomenės vadovybės komu-nikate pranešama, skrisdami pažeme, puolė angliu kariuomenės dalinius, bombardavo stovyklas ir angliu skys-to kuro sandėlius netoli Tobruko ir nakti i birželio 21 dieną puolė Alek-sandrija. Angliu lėktuvai, kaip Angli-jos kariuomenės vadovybės komuni-kate pranešama, bombardavo Ben-gazį.

RYTU AFRIKOJE. Abisinijoje, ne-įvyko nieko esminio.

SIRIJOJE,
kaip „Roiterio“ agentūros Kairo ko-respondentas praneša, visoje fronte linijoje vyksta aršūs mūšiai. Kaip prancūzu kariniuose sluoksniuose pareiškima, anglai puola toliau Da-maska. Angliu priešakiniai daliniai birželio 20 dienos rytą prisilarto prie Gutacho oazės, kurios centre yra Damaskas. Angliu kariuomenės da-liniai, kaip „Asošietiš Pres“ agen-tūros Jeruzalės korespondentas pra-neša, pradėjo puliti pagrindine Da-masko gynimosi linija. Prancūzu ar-tilerija atsako aršia ugnimi. Kaip laik-raščio „Niu Jork Taims“ Ankaros korespondentas praneša, angliu avia-cija bombardavo Damaska.

Fronto centriniame ruože, kaip „Havas-Ofio“ agentūros karinėje ap-žvalgoje nurodoma, prancūzu kariuo-menės daliniai ir toliau trukdo ang-lams veržtis iš Džezinos ir Merdža-

uno i El-Kunaitra, o taip i Hermono kalnyno vakarines pašlaites. „Roite-rio“ agentūros Jeruzalės korespon-dento pranešimu, per Jeruzalės radi-ja buvo paskelbtas oficialus praneši-mas, kuriame pažymėta, kad Merd-žajuno miesto gatvėse ir namuose australu ir prancūzu kariuomenės daliniai kovoja vyras prieš vyrą; pusė miesto yra angliu pajėgu ran-kose, o antra pusė — prancūzu ran-kose.

Libano pajūryje, kaip „Roiterio“ agentūros Kairo korespondentas pra-neša, australu kariuomenės dalinių slinkima priekiu pajūrio kelu iš Saldo Beiruto link trukdo smarkus pran-cūzu kariuomenės dalinams, kovo-jantiems Libano krante, negu australu kariuomenės daliniu puolimai.

„Havas-Ofio“ agentūros karinėje apžvalgoje nurodoma, kad paskuti-nėmis žiniomis, prancūzu kariuo-mės daliniai ir toliau tvirtai laikosi Damuro rajono pozicijose, nepaisy-dami angliu karo laivyno, kuris be atvangos bombarduoja kranta stam-baus kalibro patrankomis. Tas hom-bardavimas yra daug rimtesnis pran-cūzu kariuomenės dalinams, kovo-jantiems Libano krante, negu australu kariuomenės daliniu puolimai.

Višis. Prancūzu laikraštis „Žurnal“ rašo, kad per septynias dienas iš Beiruto buvo evakuota 80 tūkstan-čių žmonių, tai yra beveik pusė to miesto gyventojų. Dėl kuro stokos nebuvo galima evakuavimui panau-doti automobiliu. Žmonės ėio i kal-nus pėsti ar važiavo dviračiais.

Ivairios užsienio žinios

Kariaujančių šalių nuostoliai

Londonas (T-E). Reuterio agentūra praneša, kad gegužės mėnesi dėl priešo veiksmu buvo nuskandinti 98 laivai, bendros 461,000 tonų talpos. Iš jų 73 laivai, 357,000 tonų talpos priklausė Anglijai, 20 laivų, 92,000 tonų talpos, — angliu sąjunginin-kams ir 5 laivai, 14,000 tonų talpos, — neutraliems kraštams.

Angliu daviniais, bendri Vokietij-os laivyno nuostoliai iki birželio 10 dienos sudarė 1,888,000 tonų, o Ita-lijos — 1,239,000 tonų. Be to, buvo nuskandinta keli prieš uždruochtu-ti laivai, kurių talpa siekia 84,000 tonų. Tuo būdu bendri priešo nuo-stoliai iki birželio 10 dienos siekia 3,211,000 tonų Londono autoritetin-guose sluoksniuose pareiškima, kad žymus angliu laivyno nuostoliu pa-didėjimas per gegužės mėnesi paaiš-

kinamas Viduržemio jūros rytinėje dalyje vykusiais karo veiksmiais. Nepaisant to, kaip agentūra priduri-a, didžiausių nuostoliu angliu pre-kybos laivynui daroma Atlanto šiau-rinėje dalyje.

Londonas (T-E). „Roiterio“ žiniomis, Anglijos karo išlaidos per savai-tę, praėjusia nuo birželio 14 d., pasie-kė 80,5 milijonų svarų sterlingu.

Berlynas (T-E). Vokietijos infor-macijų biuro žiniomis, per aršius oro mūšius nuo birželio 15 iki 18 dienos angliu aviacija neteko 96 lėk-tuvu. Per tą patį laikotarpį vokie-čių aviacija neteko 12 lėktuvu. Ang-liu daviniais, per tą laikotarpį angliu aviacija netekusi 38 lėktuvu.

Amerika — Vokietija — Italija

VOKIEČIŲ VYRIAUSYBĖ PASIŪLĖ JUNGTIMS VALSTYBĖMS ATŠAUKTI SAVO KONSULATUS

Berlynas (T-E). Vokiečių infor-macijų biuras praneša, kad Vokietijos vyriausybė pareikalavo iš Jungtinių Valstybiu vyriausybės atšaukti visus Amerikos konsulatų Vokietijoje ir vokiečių kariuomenės okupuotose ša-lyse valdininkus ir tarnautojus.

ITALIJOS NOTA JUNGTIMS VALSTYBĖMS

Roma (T-E). Stefano agentūros žiniomis, vakar Italijos užsienių rei-kaļu ministerija i teikė Jungtinių Valstybiu pasiuntinybei nota, kurio-

je Italijos vyriausybė prašo Jungt-inių Valstybiu vyriausybę ne vėliau kaip liepos 15 dieną atšaukti Jungt-inių Valstybiu konsulatų bendradar-bius ir uždaryti Italijos karalystės teritorijoje ir teritorijose, esančio-se Italijos suverenumo ar užimtos ital ūkariuomenės, esančius konsula-tus. Italija pasiileka sau teisę taip pat uždaryti Italijoje esančius Ame-riken Ekspres Kompani skyrius.

SANCHAJAUS AMERIKIEČIŲ BANKŲ NATARIMAS

Sanchajus VI 20 (T-E). Japonu laikraštis „Tairiku Simpao“ praneša, kad ryšium su Ruzvelto dekretu dėl vokiečių ir talu kapitalu sekvestravimo, Sanchajaus amerikiečių bankai nutarė nutraukti visas operacijas su italu ir vokiečių bankais.

Niu Jorkas (T-E). Laikraščio „Niu Jork Taims“ pranešimu, Porto Riko gubernatorius pranešė, kad, ryšium su Ruzvelto isakymu sekvestruoti svetimus fondus, Porto Riko pradėta visu Europos fondu apskaita. Gubernatorius nurodė, kad Ruzvelto isaky-mas, kaip atrodo, neišplečiamas vie-tinio pobūdžio operacijoms. Laikraš-čio žodžiais, salos valdžios organu žygiai sukėlė nerima ispanų reziden-tams, kuriems priklauso didelė Porto Riko žemės ir imonių dalis.

Niu Jorkas VI 20 (T-E). Laikraš-čio „Niu Jork Taims“ pranešimu, Čilės užsienių reikalu ministeris Rose-tis, kalbėdamasis su spaudos atstovais, pareiškė, kad Čilės užsienių politika nelinksta i ašies valstybiu ar Anglijos ir Jungtinių Valstybiu puse. „Didžiosios valstybės dabar veda mirštama kova, — tęsė toliau Rosetis. — Čilė pasiskelbė, kad laikysis griežčiausio neutralumo“. To-liau Rosetis nurodė kad Čilė mėgins išplėsti prekybos ryšius su visais Amerikos kraštais, ypač su Jungtinė-mis Valstybėmis.

ANGLIJOS MAŠINŲ STATYBOS DARBININKŲ TREDUNIJONO METINĖ KONFERENCIJA

Londonas. Anglijos mašinų staty-bos darbininku tredunijono konferen-cija (kuriuos posėdžiai vyksta Landin-ce, Šiaurės Valioje) nutarė tuoj pradėti derybas dėl pakeitimo praėju-siais metais sudaryto susitarimo dėl moteru darbo Konferencija nutarė pareikalauti, kad mašinų statybos pramonės imonės dirbančios mote-rivs, išdirbusios bandomaji 32 savai-čių laika, gautu vienoda atlyginimą su vyrais už vienoda darba.

LAIKRAŠTIS „CHOCI“ APIE PADĖTI PIETU RYTU AZIJOJE

Tokio VI 20 (T-E). Japonu spauda skiria daug dėmesio pietu rytų Azi-joje susidariusiai politinei padėčiai. Laikraštis „Choci“ rašo: „Japonijos pasitarimai su Olandu India baigėsi nepasisekimu. Prancūzu Indokinija reiškia nenora eksportuoti ryžius i Japonija. Tajo pozicija Japonijos at-žvilgiu dėl Anglijos jai daroma spau-dimo pasidarė labai itempta. Neten-ka abejojti, kad Britu Malajai, Olandu ir Filipinai sudarė vieninga gynybos India. Naujoji Zelandija, Australija linija prieš Japonija“.

JUNGTINĖSE VALSTYBĖSE ORGANIZUOTA INDIJOS UŽPIRKIMŲ KOMISIJA

Londonas VI 20 (T-E). „Roiterio“ agentūros žiniomis Indijos vyriau-sybė nutarė sudaryti Jungtinėse Val-stybėse užpirkimu komisija, kuri tvarkys karo medžiagu užprikimo klausimus. Kaip žinoma, panašias komisijas Jungtinėse Valstybėse su-darė kiti kraštai, įeinantieji i Britu Imperija. Tos komisijos veikia glau-džiame saltytje su Anglijos vyriau-sybe.

VOKIETIJOS VYRIAUSYBĖS ATSAKYMAS I EIRĖS VYRIAUSYBĖS PROTESTO NOTA

Berlynas VI 21 (T-E). Vokietijos informacijų biuras iš Dublino prane-ša, kad spauda paskelbė Vokietijos vyriausybės atsakymo nota i Eirės protesta dėl Dublino bombardavimo, įvykdyto gegužės 31 diena. Vokietij-os vyriausybė notoje konstatuoja, kad, atitinkamos vokiečių instanci-joms nuodugniai ta atsitikima ištyrus, nepasirodė, kad vokiečių lakūnai bent kiek būtų kalti dėl Dublino bombar-davimo. Atsižvelgdama i Eirės vyri-ausybės pranešima, kad, atitinkamai Eirės vyriausybės pravestai kvotai, numestos bombos buvo vokiečių kilmės, ir priimdama dėmesin tai, kad ties Lamanšu didelėse aukštu-mose siautė labai smarkus vėjas, Vo-kietijos vyriausybė prileidžia, kad vokiečių lėktuvai buvo vėjo nunešti i Eirės pakraštį nepastebint pilotams. Dėl to Vokietijos vyriausybė pareiškė apgailestavima ir sutikima atly-ginti nuostolius, kurie per bombar-davima buvo padaryti žmonėms ir objektams. Elta.